

พฤติกรรมและปัญหาในการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC
ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

วัชรีย์พร คุณสนอง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

2549

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วย
แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม จาก
ดร. ขวัญฉวีล พิศาลพงศ์ ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับ
แนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการวิจัยครั้งนี้ จึงใคร่
ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คุณวิภาวรรณ ปลัดคุณ อาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคล วิทยาเขตล้านนา และคุณธนพร ประเสริฐกุล บรรณารักษ์ชำนาญการ มหาวิทยาลัย
นเรศวร ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย รวมทั้ง นิสิต อาจารย์ นักวิจัยที่กรุณาให้
ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจ ในการทำวิจัย
ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

วัชรีย์พร คุณสนอง

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: พฤติกรรมและปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

(Behavior and Problems of Audio-Visual and Electronic Media Searching from the

Web OPAC of Burapha University Library Users)

คำสำคัญ: การสืบค้น/ สื่อโสตทัศน / สื่ออิเล็กทรอนิกส์ / Web OPAC / สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ใช้บริการห้องสมุด เฉพาะที่ใช้บริการยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ใช้บริการที่ยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ เป็นนิสิตเพศหญิง ระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 16.25 ปี สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ความถี่ในการเข้าใช้สำนักหอสมุด สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และเรียนรู้วิธีการสืบค้น Web OPAC จาก คำอธิบาย หน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help)
2. วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 88.70
3. สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มากที่สุด สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้มากที่สุด คือ สื่อประเภท VCD ($\bar{X}=1.31$)
4. การใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล) ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการใช้ทางเลือกชื่อเรื่องมากที่สุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) ใช้วิธีการค้นแบบง่ายในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และใช้รูปแบบการค้น ค้นจากแบบตำแหน่งใดก็ได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)
5. ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้น คือ ไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.33$)
6. ปัญหาเกี่ยวกับผลการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง 3 ปัญหา คือผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.95$) ไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรมของ สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ ($\bar{X} = 2.73$) และไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผลการค้นจำนวนมากเกินไป ($\bar{X} = 2.65$)
7. ข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บริการที่มีความถี่สูงสุด คือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้น Error บ่อย โหลดข้อมูลช้า รอการแสดงผลการสืบค้นช้ามาก

Abstract

Title: Searching Behavior and Problems of User at Burapha University Library for Audio – visual and Electronic Media Searching from the Web OPAC

Keyword: Searching Behavior/ Burapha University Library/ Audio – visual / Electronic Media / Web OPAC

The purpose of this research were to study the behavior and problems of user at Burapha University Library for Audio – visual and Electronic Media Searching from the Web OPAC. The sample groups were library user specific on 400 of Audio – visual and Electronic Media user.

The data were collected by mean of questionnaires. Statistical methods used for analyzing data were percentages, means and standard deviation.

Conclusion of the research were as follow :

1. The most Audio – visual and Electronic Media user were female students from faculty of Humanities and Social Science. age from 16.25 years. Frequency of library using were 3 time/week. And they searching learned by legent from Web OPAC (help icon / help)

2. The objective aspects of Audio – visual and Electronic Media 344 users were for relaxation and entertainment ratio was 88.70 percent.

3. The most Audio – visual and Electronic Media used was vcd ($\bar{X} = 1.31$)

4. The most users providing search from title and irregular position in height scale ($\bar{X} = 3.92$) and ($\bar{X} = 4.07$). And simple searching format in highest scale ($\bar{X} = 4.50$)

5. The reference users encountered problems regarding the use of computers, knowledge about the field of searching skill from the ISBN number of Audio – visual and Electronic Media in medium scale ($\bar{X} = 3.33$)

6. The reference users encountered searching output problems in medium scale were as follow

- The output format ($\bar{X} = 2.95$)
- The lack of knowledge about searching skill ($\bar{X} = 2.73$)
- The lack of knowledge to limited the output format when the out put is

over their need ($\bar{X} = 2.65$)

7. The frequency of the information from users mostly were computers often error and it need long time to down load file and output.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ด
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการศึกษาวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ระบบ OPAC (Online PublicAccess Catalog) และ Web OPAC.....	7
ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เมจิก ไลบรารี (Magic Library).....	19
สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา.....	27
การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการบรรณานุกรมสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
5 สรุปและอภิปรายผล.....	53
สรุปผลการวิจัย.....	53
อภิปรายผล.....	56
ข้อเสนอแนะ	61
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	61
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก	66
ประวัติย่อของผู้วิจัย	73

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ให้บริการฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภท จำนวนมากกว่า 174,985 ระเบียบ ประกอบด้วย รายการหนังสือ 80,491 ระเบียบ รายการวิทยานิพนธ์ 9,273 ระเบียบ รายการวารสาร 2,011 ระเบียบ รายการบทความวารสาร 59,480 ระเบียบ รายการซีดีรอม 4,882 ระเบียบ รายการวีดิทัศน์ 5,659 ระเบียบ รายการเทปเสียง 1,623 ระเบียบ รายการราชกิจจานุเบกษา 9,881 ระเบียบ และฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548) ซึ่งฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยบูรพา จัดเป็นฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ มีระบบการสืบค้นและการเข้าถึงโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้ตลอดเวลา

การเข้าถึงรายการบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด (Web OPAC) เป็นเส้นทางให้ผู้ใช้ที่ต้องการสืบค้นรายการบรรณานุกรมของสื่อสารสนเทศทุกประเภทในสำนักหอสมุด สามารถสืบค้นและเข้าถึงตัวสื่อสารสนเทศที่ต้องการได้ โดยใช้ตัวเลือก (เขตข้อมูล) จากหน้าจอ Web OPAC เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อชุด หัวเรื่อง คำสำคัญ และเลขเรียก ทั้งนี้การสืบค้นสื่อสารสนเทศประเภทต่าง ๆ จะมีวิธีการและขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน จะมีเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเล็กน้อยเท่านั้นที่อาจจะต่างออกไป และจากงานวิจัยของ สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง (2547) พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพามีวัตถุประสงค์ในการใช้รายการออนไลน์เพื่อสืบค้นข้อมูลประกอบวิชาต่าง ๆ และมีความพึงพอใจต่อรายการออนไลน์ด้านวิธีการสืบค้นและการแสดงผลในระดับปานกลาง

สำหรับรายการบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง รูปภาพ สไลด์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอมมัลติมีเดีย ซีดีรอมข้อความ ซีดีรอมเสียง ซีดีรอมภาพ วิกิโอซีดี ชุดศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองซีดีรอมประกอบหนังสือ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบและลักษณะการใช้ชื่ออย่างมาก นอกจากนั้นแล้วสื่อประเภทนี้ มักจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป สื่อบางชนิดอาจจะล้าสมัย และได้รับความนิยมน้อยลง

จากลักษณะของสื่อตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้ที่มีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับสื่อประเภทนี้ จำเป็นที่จะต้องศึกษาลักษณะพิเศษ วิธีการใช้ รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องใช้กับสื่อแต่ละประเภท โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เสนอสารสนเทศด้วยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาจัดการในขบวนการผลิตสื่อ ดังนั้นการใช้สื่อประเภทนี้จึงต้องศึกษาและติดตามเทคโนโลยีด้วยเช่นกัน ในส่วนของระบบการจัดเก็บสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะไม่ใช่ระบบการจัดเก็บเช่นเดียวกับหนังสือ เนื่องจากลักษณะของสื่อประเภทนี้จะแตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดเก็บและการจัดขึ้นชั้นเพื่อให้บริการ ดังนั้นห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในประเทศไทย รวมถึงสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จึงเลือกระบบเลขทะเบียน ซึ่งเป็นการใช้เลขทะเบียนของวัสดุ และกำหนดให้ใช้เลขทะเบียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสื่อประเภทนี้มีความหลากหลายดังที่กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดสัญลักษณ์แทนสื่อแต่ละประเภทประกอบกับเลขทะเบียน ดังนี้

ตารางที่ 1 การกำหนดสัญลักษณ์แทนสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

สัญลักษณ์	ประเภทของสื่อ	ตัวอย่าง
VC	วีดิทัศน์	VC00001
CT	เทปคาสเซ็ท	CT00001
CTI	ชุดศึกษาเทปคาสเซ็ทประกอบหนังสือ	CTI00001
PIC	รูปภาพ	PIC00001
S	สไลด์	S00001
VCD	วีดีโอซีดี	VCD00001
CDM	ซีดีรอมมัลติมีเดีย	CDM00001
CDS	ซีดีรอมเสียง	CDS00001
CDB	ซีดีรอมประกอบหนังสือ	CDB00001
CDI	ชุดศึกษาซีดีรอมประกอบหนังสือ	CDI00001

สำหรับการลงรายการทางบรรณานุกรม สื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมี

รายละเอียดการลงรายการบรรณานุกรมที่ต่างไปจากฐานข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ การจัดทำรายการทางบรรณานุกรมมีความซับซ้อนกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องด้วยลักษณะของสื่อ ที่ไม่สามารถดูข้อมูลทั้งหมดได้จากภายนอก เช่น ปก หรือกล่องของสื่อ ต้องมีเครื่องมือ และอุปกรณ์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเปิดเพื่อดูรายละเอียดในตัวสื่อ เช่น สื่อประเภท วิดีโอซีดี โดยพื้นฐานทั่วไปจะนิยมเปิดด้วย โปรแกรมเพาเวอร์ดีวีดี (PowerDVD) โปรแกรมวินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ (Windows Media Player) หรือผู้ผลิตอาจจะตั้งโปรแกรมให้สื่อเปิดเองโดยอัตโนมัติด้วยโปรแกรมวิดีโอเพลเยอร์ (Video Player) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บรรณารักษ์จะต้องศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากตัวสื่อตามที่ต้องการ

นอกจากนี้แหล่งข้อมูลหลักที่จะนำมาลงรายการบรรณานุกรมของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อ เช่น สื่อที่มีคำระบุประเภทวัสดุ (GMD : General Material Designation) เป็น videorecording และ electronic resource แหล่งข้อมูลหลักจะมาจากหน้าชื่อเรื่อง (Title Screen) หน้าเครดิต (Credit Frames) และเพิ่มข้อมูลในตัวสื่อ เช่น เพิ่มที่มีชื่อว่า Readme และหรือข้อมูลที่เข้าถึงได้ในระบบออนไลน์ ส่วนสื่อประเภทที่มีคำระบุประเภทวัสดุเป็น Sound Recording แหล่งข้อมูลหลักมาจากตัวสื่อ และปาย ฌลาก (Weber, 2002) เป็นต้น

จากสภาพดังกล่าวสิ่งที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ คือ ชื่อเรื่องที่ปรากฏอยู่ภายนอก ไม่ได้เป็นเรื่องเดียวกันกับแหล่งข้อมูลหลัก หรือในบางครั้งมีชื่อเรื่อง ปรากฏอยู่หลาย ๆ ที่ แต่ละที่ก็ไม่ได้มีชื่อเหมือนกัน ดังนั้นหากผู้ใช้จดจำชื่อเรื่องจากปก หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ก็อาจจะมีปัญหาในเข้าถึงสื่อชิ้นนั้นได้

ปัจจุบันในการสร้างฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บรรณารักษ์ได้เพิ่มชื่อเรื่องที่แตกต่างไปจากชื่อเรื่องจากแหล่งข้อมูลหลักทั้งหมด เพื่อเป็นทางเลือกในการค้นหาข้อมูลให้ผู้ใช้บริการ สามารถใช้ชื่อเรื่องใดชื่อเรื่องหนึ่งในการสืบค้น

ในด้านความต้องการของผู้ใช้บริการ ปัจจุบันนี้สื่อประเภทนี้ กำลังได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้ใช้บริการ ด้วยเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ทั้งในด้านความทันสมัย โดยมีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ตลอดจนมีความสะดวกในการใช้ ประเภทของสารสนเทศที่นิยมนำเสนอด้วยสื่อประเภทนี้ เช่น ภาพยนตร์ สารคดี ทอล์กโชว์ สื่อการสอนสำหรับฝึกภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสารคดีต่าง ๆ ฯลฯ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะศึกษาถึงพฤติกรรมและปัญหาของการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมของสื่อทุกประเภทในภาพรวม มิได้เน้นศึกษาเฉพาะการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีลักษณะแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์จาก Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ทราบพฤติกรรมในการสืบค้นตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานด้านเทคนิคและการให้บริการ ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ของการศึกษาวิจัย

ทราบพฤติกรรมและปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานด้านเทคนิคและการให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมและปัญหาในการสืบค้นสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด ของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งครอบคลุมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท วิดิทัศน์ (VC) วิดีโอซีดี (VCD) ซีดีรอมมัลติมีเดีย (CDM) ซีดีรอมประกอบหนังสือ (CDB) ซีดีรอมเสียง (CDS) ชุดศึกษาหนังสือประกอบซีดีรอม (CDI) เทปคาสเซ็ท (CT) ชุดศึกษาเทปคาสเซ็ท (CTI) โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เข้าใช้บริการยืมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท จากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการห้องสมุด เฉพาะที่ใช้บริการยืมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 400 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่ใช้บริการยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 พฤติกรรมการสืบค้นสื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 ปัญหาในการสืบค้นสื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ให้บริการห้องสมุด หมายถึง ผู้ที่เคยใช้บริการยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง รายการบรรณานุกรมสื่อประเภท วิดีทัศน์ (VC) เทปคาสเซ็ท (CTI) ซีดีรอมมัลติมีเดีย (CDM) ซีดีรอมประกอบหนังสือ (CDB) ซีดีรอมเสียง (CDS) ชุดศึกษาหนังสือประกอบซีดีรอม (CDI) วิดีโอซีดี (VCD) ซึ่งสืบค้นได้จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด (Web OPAC)

การสืบค้น หมายถึง การใช้ตัวเลือก (เขตข้อมูล) ต่าง ๆ จากหน้าจอ Web OPAC โดยพิมพ์คำหรือข้อความที่ต้องการลงในช่องตามวิธีการสืบค้นที่เลือกใช้ เช่น การสืบค้นแบบง่ายแบบซับซ้อน และเลือกใช้รูปแบบการค้นตามที่ต้องการ เช่น การค้นจากตำแหน่งขึ้นต้นด้วยการค้นแบบตรงตัว และการค้นจากตำแหน่งใดก็ได้ เป็นต้น

พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูล สิ่งที่ผู้ใช้บริการแสดงออกเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูล เช่น วิธีการสืบค้น อาจจะเป็นการค้นแบบง่าย แบบซับซ้อน หรือรูปแบบการค้น เช่น การค้นแบบขึ้นต้นด้วยแบบตรงตัว แบบตำแหน่งใดก็ได้ รวมถึงความถี่ในการสืบค้น ช่วงเวลาการสืบค้น สถานที่สืบค้น และการใช้ตัวเลือก (เขตข้อมูล) ที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้ เป็นแนวทางในการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล จากหน้าจอ Web OPAC

ปัญหาการสืบค้น หมายถึง การที่ผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการสืบค้น หรือมีข้อขัดข้องในการสืบค้น เช่น การที่ผู้ใช้ใช้คำและข้อความที่ต้องการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ พิมพ์ลงในช่องตามตัวเลือก และวิธีการสืบค้นที่เลือกใช้จากหน้าจอ OPAC แล้วไม่ปรากฏสื่อตามที่ต้องการ หรือข้อขัดข้องหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ผู้ใช้บริการประสบที่ทำให้ไม่สามารถสนองต่อความต้องการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศในลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล

Web OPAC หมายถึง การสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวได้จากไอคอน Web OPAC บนหน้าเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำที่ปรากฏ บนหน้าจอคอมพิวเตอร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและปัญหาในการสืบค้นข้อมูลสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา พบเอกสารและงานวิจัย จำแนกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ระบบ OPAC (Online Public Access Catalog) และ Web OPAC
2. ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเมจิก ไลบรารี (Magic Library)
3. สื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
4. พฤติกรรมกรรมและปัญหาในการสืบค้น OPAC / Web OPAC
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระบบ OPAC (Online Public Access Catalog) และ Web OPAC

1. ความหมายของ OPAC และ Web OPAC

ระบบ OPAC เป็นระบบงานย่อยของห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศภายในสถาบันบริการสารสนเทศ หรือภายในห้องสมุด ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ทันต่อความต้องการ มีผู้ให้ความหมายระบบ OPAC ไว้ ดังนี้

จรัญญา สุภวิทพัฒนา (2543, หน้า 14-15) ได้สรุปความหมายระบบ OPAC ว่าเป็นระบบการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศแบบออนไลน์โดยใช้คอมพิวเตอร์แทนการใช้บัตรรายการ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและสืบค้นจาก ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และคำสำคัญ โดยใช้เทคนิคการสืบค้นตรรกบูลีน การตัดคำ และการจำกัดขอบเขตการสืบค้นด้วยปีที่พิมพ์ ภาษาชื่อสำนักพิมพ์ หรือประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ นอกจากนี้ยังมีระบบเมนูให้เลือกใช้เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้ใช้ที่ไม่คุ้นเคยและมีคำสั่งที่อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ (Icon) ซึ่งง่ายต่อการสืบค้น

กริตา เฉยศิริ (2543, หน้า 37) ได้สรุปความหมายระบบ OPAC ว่าเป็นการสืบค้นสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุด จากฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นด้วยระบบออนไลน์ ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุดได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยสืบค้นจากคอมพิวเตอร์แทนบัตรรายการ ซึ่งผู้ใช้บริการจะสื่อสารกับเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองผ่านทางเทอร์มินัลปลายทางด้วยการปฏิบัติตามคำสั่ง และคำแนะนำที่ปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์

นิริมา สังคหะ (2542, หน้า 84) ได้ให้ความหมายระบบ OPAC ไว้ว่าเป็นชุดคำสั่งใช้สำหรับการทำงานการสืบค้นข้อมูล มีหลักการสืบค้นเช่นเดียวกับการสืบค้นด้วยระบบมือที่ใช้บัตรรายการ เช่น การค้นด้วยชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่องหรือชื่อสิ่งพิมพ์นั้น ๆ หัวเรื่อง คำสำคัญ (Keyword)

สายพิน คชวัฒน์ (2542, หน้า 10) ได้สรุปความหมายระบบ OPAC ว่าเป็นการสืบค้นรายการทางบรรณานุกรมที่จัดเก็บข้อมูล (สารสนเทศ) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองโดยผ่านระบบออนไลน์ มีการโต้ตอบกันทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ ในการสืบค้นนั้น ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้จาก ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง คำ วลี การใช้ตรรกบูลีน (Boolean Operator) และการตัดคำ (Truncation) ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้สะดวกรวดเร็ว ข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

อัมพร นามเหลา (2542, หน้า 238) ได้ให้ความหมายระบบ OPAC ไว้ว่าเป็นระบบการเข้าถึงรายการสาธารณะโดยวิธีออนไลน์ เป็นการสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และสืบค้นด้วยตนเองหรือให้ผู้ให้บริการเป็นผู้สืบค้นให้ก็ได้โดยผู้กำหนดขอบเขตหรือความต้องการแก่ผู้ให้บริการระบบ OPAC เป็นระบบที่นำมาใช้แทนบัตรรายการ ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของบรรณานุกรม วิธีการสืบค้นสามารถเลือกการสืบค้นได้หลายทางเลือก เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง คำสำคัญ เลขหมู่ ISBN เป็นต้น

สงวน พงศ์กิจวิฑูร (2541, หน้า 6-7) ได้สรุปความหมายระบบ OPAC ไว้ว่าเป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลที่ต้องการจากระบบ โดยผ่านสื่อกลางการสืบค้น เช่น บัตรรายการ วรรณชีช่วยค้นหรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ความหมายของ Web OPAC

ระบบ Web OPAC เป็นระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการซึ่งให้บริการสืบค้นสารสนเทศผ่านเวิร์ดไวด์เว็บ โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2546, หน้า 1) กล่าวถึง Web OPAC (เว็บ โอแพค) ไว้ว่า ย่อมาจาก Web Online Public Access Catalog หมายถึง การสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบออนไลน์แบบไฮแมงมุม โดยการเชื่อมต่อโยงและโอนย้ายสารสนเทศจากแหล่งให้บริการซึ่งเรียกว่า เว็บเซิร์ฟเวอร์ (Web Server) มายังเครื่องที่ใช้บริการ โดยใช้รูปแบบการเขียนเพิ่มข้อมูลที่เรียกว่าเอชทีเอ็มแอล (HTML : Hyper Text Markup Language) ซึ่งสารสนเทศที่ได้ประกอบไปด้วยบรรณานุกรม (Bibliography) สารสังเขป (Abstract) และสารสนเทศสมบูรณ์ (Full Text) การสืบค้นจาก Web OPAC จะต้องใช้รหัสสืบค้นยูอาร์แอล (URL : Unifrom Resource Location) ซึ่งเป็นที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เบญจรัตน์ ศรีทองสุข (2544, หน้า 52) ได้ให้ความหมาย Web OPAC ไว้ว่าเป็นบริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดต่าง ๆ ที่ใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ และนำฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศมาให้บริการบนเครือข่ายในระบบอินเทอร์เน็ต และระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งจะมีหลักใหญ่ ๆ ในการสืบค้นเช่นเดียวกับการสืบค้นด้วยบัตรรายการ

น้ำทิพย์ วิกาวิน (2543, หน้า 109) ได้ให้ความหมายระบบ Web OPAC (Online Public Access Catalog) ไว้ว่าเป็นการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต จากฐานข้อมูลห้องสมุดที่มีการกำหนดเขตข้อมูลสำหรับการค้นหาในลักษณะ Field Searching โดยการสืบค้นจากชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง และคำสำคัญ ผู้ใช้จะต้องระบุเขตข้อมูล (Field) ที่จะใช้ในการค้น พิมพ์คำหรือข้อความที่ต้องการค้น แล้วกด Enter หรือ Search

สรุปความหมายโดยรวมของระบบ OPAC และ Web OPAC ได้ดังนี้ หมายถึง การสืบค้นสารสนเทศรายการทางบรรณานุกรมของสื่อสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุดผ่านอินเทอร์เน็ตหรืออินเทอร์เน็ตจากฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งผู้ใช้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวได้โดยสืบค้นผ่านระบบออนไลน์ของห้องสมุด จากหน้าจอคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศได้จากชื่อผู้แต่ง (Author) ชื่อเรื่อง (Title) เลขหมู่หนังสือ (Call Number) หัวเรื่อง (Subject) คำสำคัญ (Keyword) ชื่อชุด (Series) เลขมาตรฐานสากลวารสาร/หนังสือ/เลขเรียกหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (ISSN/ISBN/LCCN) นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคนิคการสืบค้นแบบตรรกบูลีน (Boolean Logic) การตัดคำ (Truncation) การจำกัดขอบเขตข้อมูลที่สืบค้น (Field Searching) การสืบค้นด้วยปีที่พิมพ์ (Date Searching) ภาษา (Languages) ชื่อสำนักพิมพ์ (Publisher) และประเภทของสารสนเทศ (Type of Information) ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์และการออกแบบระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการนั้น ๆ ด้วย

2. องค์ประกอบของ OPAC และ Web OPAC

ระบบ OPAC มีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ส่วน คือ ระบบคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล ผู้ใช้และระบบการเชื่อมประสานระหว่างมนุษย์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (วนิชาร แก้วกัน, 2541, หน้า 18-21)

2.1 ระบบคอมพิวเตอร์ (Computer Systems) ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) อุปกรณ์นำเข้าข้อมูล (Input Devices) และอุปกรณ์แสดงผลข้อมูล (Output Devices)

2.2 ฐานข้อมูล (Database) ฐานข้อมูลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบออนไลน์ซึ่งประกอบด้วย เพิ่มข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographical File) เพิ่มข้อมูลรายการหลักฐาน (Authority File) และเพิ่มข้อมูลผกผัน (Inverted File) ดังนี้

2.2.1 เพิ่มข้อมูลบรรณานุกรม เป็นเพิ่มสำหรับจัดเก็บรายการบรรณานุกรมไว้ในรูปแบบที่เครื่องอ่านได้ (MARC Format) ประกอบด้วยเขตข้อมูลหลัก และเขตข้อมูลย่อยซึ่งมีกำหนดว่าเขตข้อมูลใดจะจัดทำดัชนี หรือใช้เป็นจุดเข้าถึง (Access Point) ได้บ้าง

2.2.2 เพิ่มรายการหลักฐาน เป็นเพิ่มสำหรับจัดเก็บ และตรวจสอบแก้ไขมาตรฐานของรายการบรรณานุกรม ซึ่งเพิ่มรายการหลักนี้จะควบคุมระบบการสืบค้นให้มีประสิทธิภาพ

2.2.3 เพิ่มข้อมูลผกผัน เป็นเพิ่มข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นที่ซับซ้อนได้รวดเร็วขึ้น โดยการดึงข้อมูลมาจากเพิ่มข้อมูลบรรณานุกรม ซึ่งแต่ละรายการจะมีสัญลักษณ์ระบุไว้เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึง เพิ่มข้อมูลผกผันทำงานตลอดเวลาที่มีการสืบค้น ในขณะที่เพิ่มข้อมูลบรรณานุกรมทำงานเมื่อมีการแสดงผลการสืบค้นหรือมีการพิมพ์ผลการสืบค้น

2.3 ผู้ใช้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบสารสนเทศ ความสำเร็จของการสืบค้นสารสนเทศขึ้นอยู่กับทักษะและภูมิหลังของผู้ใช้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาพฤติกรรม การสืบค้นในด้านความรู้ที่เกี่ยวกับการสืบค้น เช่น ความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่อง ทักษะการใช้แป้นพิมพ์ การสะกดคำ รวมทั้งมโนทัศน์ในการสืบค้นที่ยืดหยุ่นได้เมื่อมีปัญหาการสืบค้นและความรู้เกี่ยวกับระบบ เพราะพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ใช้ทางเลือกที่มีประโยชน์ต่อการสืบค้น โดยมีสาเหตุมาจากไม่ทราบถึงประโยชน์ของทางเลือกของระบบ

2.4 ระบบการเชื่อมประสานระหว่างมนุษย์กับคอมพิวเตอร์ (Human-Computer Interface) เป็นระบบที่เน้นหนักที่รูปแบบการเชื่อมประสาน หรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับคอมพิวเตอร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นสารสนเทศได้ง่ายขึ้น และลดความผิดพลาดของผู้ใช้ รวมทั้งได้รับผลการสืบค้นที่ตรงกับความต้องการ ซึ่งปัจจุบันการเชื่อมประสานกับคอมพิวเตอร์ หรือเมาส์ จะแสดงผลทางหน้าจอทันที ซึ่งรูปแบบการเชื่อมประสานในปัจจุบันมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ

2.4.1 การเชื่อมประสานแบบเมนู (Menu Interface) คอมพิวเตอร์ของห้องสมุดจะแสดงรายการคำสั่ง โดยแต่ละรายการมีการกำหนดตัวอักษรบนแป้นเป็นตัวชี้บอกให้ผู้ใช้ได้เลือกเกาะแป้นพิมพ์เพื่อป้อนคำสั่งที่ต้องการ หรืออาจจะเป็นแถบแสงที่รายการคำสั่ง ผู้ใช้สามารถเลื่อนแถบแสงไปยังคำสั่งที่ต้องการ โดยการใช้เครื่องหมายลูกศร ขึ้น-ลง ซ้าย-ขวา

2.4.2 การเชื่อมประสานแบบการใช้คำสั่ง (Command Oriented Interface) การเชื่อมประสานแบบนี้ผู้ใช้ต้องพิมพ์คำสั่งที่ต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่พื้นที่ในการรับคำสั่งจะอยู่แถวล่างสุดของจอภาพ และพื้นที่ที่เหลือของหน้าจออธิบายวิธีการใช้คำสั่ง การเชื่อมประสานแบบนี้ผู้ใช้ต้องจำคำสั่งและโครงสร้างไวยากรณ์ให้ได้ ข้อดีคือสามารถกำหนดคำสั่งให้ซับซ้อนกว่าระบบเมนู โดยเฉพาะการสืบค้นด้วยเทคนิคแบบตรรกบูลีน ซึ่งผู้ใช้สามารถกำหนดค่าเชื่อมได้มากกว่า

2.4.3 การเชื่อมประสานโดยใช้เป็นกำหนดหน้าที่ (Function Key Interface) การเชื่อมประสานแบบนี้เป็นการป้อนคำสั่งโดยใช้เป็นกำหนดหน้าที่ซึ่งมีอยู่ 10-12 ปุ่ม นอกจากนี้อาจใช้ปุ่ม Alt Shift หรือ Ctrl Key ร่วมด้วยในการป้อนคำสั่ง

2.4.4 การเชื่อมประสานแบบภาพ (Graphic User Interface) เป็นการเชื่อมประสานด้วยรูปภาพโดยใช้ Icons, Sconsbars, Pull-down, Menu Multiple, Window เป็นการทำงานด้วยระบบ Window เป็นหลัก ผู้ใช้ป้อนคำสั่งโดยการชี้เมาส์ให้ดำเนินการสืบค้นสารสนเทศ

ส่วนอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ (2543, หน้า 63) กล่าวถึงองค์ประกอบการสืบค้น OPAC ไว้ว่าไม่ว่าการสืบค้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม ส่วนมากจะประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในการค้นหาเอกสารและจัดการจัดเรียงหรือจัดเอกสารในห้องสมุด เช่น เลขเรียกหนังสือ
2. ข้อมูลที่เป็นบรรณานุกรม (Index Terms) หรือคำสืบค้น (Access Points) ได้แก่ ชื่อผู้รับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น เช่น ผู้แต่ง ผู้แปล ผู้วาดภาพประกอบ บรรณาธิการ ฯลฯ หรือชื่อเรื่องเอกสาร ตลอดจนคำสำคัญที่ปรากฏในส่วนข้อมูลทางบรรณานุกรม หรือหัวเรื่องที่ห้องสมุดกำหนดขึ้น โดยใช้คู่มือในการกำหนดหัวเรื่อง
3. ข้อมูลทางบรรณานุกรมของเอกสาร ห้องสมุดส่วนใหญ่มักใช้มาตรฐานการลงรายการทางบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบเองโคตอเมริกัน ซึ่งปัจจุบันเป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (Anglo-American Cataloguing Rules, Second Edition-AACR2, 1988 Revision) เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รูปแบบทางบรรณานุกรมของเอกสารตาม AACR มี 8 ส่วน แต่ละส่วนเรียงลำดับดังนี้
 - 3.1 ชื่อเรื่องและข้อความระบุผู้รับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น
 - 3.2 ฉบับพิมพ์
 - 3.3 รายละเอียดเฉพาะของเอกสาร
 - 3.4 ข้อมูลการจัดพิมพ์ การเผยแพร่
 - 3.5 ลักษณะทางกายภาพของเอกสารนั้น ๆ
 - 3.6 ชื่อชุด
 - 3.7 รายการหมายเหตุ
 - 3.8 เลขมาตรฐานประจำเอกสาร

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของ OPAC และ Web OPAC คือระบบคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล ผู้ใช้ และระบบการเชื่อมประสานระหว่างคอมพิวเตอร์กับผู้ใช้ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของ

OPAC ที่ช่วยในการสืบค้นสารสนเทศคือ ซอฟต์แวร์ของห้องสมุด การจัดทำบรรณานุกรม การกำหนด คำศัพท์การสืบค้น ฯลฯ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และตรงกับความต้องการมากที่สุด

3. ข้อดีและข้อจำกัดของ OPAC และ Web OPAC

3.1 ข้อดีของระบบ OPAC และ Web OPAC

OPAC และ Web OPAC มีข้อดีในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ในการสืบค้น สารสนเทศ ดังที่สมาน ลอยฟ้า (2535, หน้า 24-33) และสุภาพร คุณฎีพถมิพันธ์ (2539, หน้า 7) กล่าวไว้ ดังนี้

- 3.1.1 วิธีการเข้าถึงรายการต่าง ๆ ของหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดทำได้กว้างขวางกว่ารายการรูปแบบอื่น ๆ และทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์
- 3.1.2 เทคนิคการสืบค้นสารสนเทศแบบต่าง ๆ เช่นการใช้คำสำคัญ (Keyword) การตัดคำ (Truncation) และการใช้ตรรกบูลีน (Boolean Logic) ช่วยสืบค้นหัวข้อที่ซับซ้อนได้ง่าย
- 3.1.3 ประหยัดเวลาและได้รับความสะดวก รวดเร็วในการสืบค้นสารสนเทศ
- 3.1.4 สามารถสืบค้นสารสนเทศจากเทอร์มินัล ซึ่งอยู่ห่างไกลจากห้องสมุดได้ ซึ่งทำให้ระบบการเข้าถึงรายการเป็นรูปของการกระจาย (Decentralized) มากขึ้น
- 3.1.5 แสดงความเป็นปัจจุบันของทรัพยากรสารสนเทศ (Collection) ของห้องสมุดตลอดเวลา
- 3.1.6 ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์การเรียงบัตรรายการในการสืบค้นสารสนเทศที่ใช้กับรายการรูปแบบอื่น ๆ เช่น บัตรรายการ เป็นต้น
- 3.1.7 ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาบัตรรายการ และลดพื้นที่ในการจัดตั้งตู้บัตรรายการ ตลอดจนขจัดปัญหาการเรียงบัตรรายการด้วยมือ ซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังคนและเวลามาก
- 3.1.8 สามารถรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้อย่างครบถ้วน
- 3.1.9 มีความยืดหยุ่นสามารถเพิ่มหรือลบรายการต่าง ๆ ได้โดยไม่กระทบรายการอื่น
- 3.1.10 มีความเป็นปัจจุบันมากกว่ารายการรูปแบบอื่น ๆ สามารถเพิ่มเติมรายการของทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการลงฐานข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว
- 3.1.11 เป็นระบบที่มีความยืดหยุ่นในการสืบค้นสารสนเทศต่าง ๆ ในฐานข้อมูลได้มากกว่ารายการรูปแบบอื่น ๆ
- 3.1.12 เป็นระบบที่มีการโต้ตอบ (Interactive) เป็นการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้คอมพิวเตอร์และรายการทรัพยากรสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศ และผู้ใช้จะได้รับการตอบสนองที่รวดเร็ว

3.1.13 ผู้ใช้สามารถเข้าถึงรายการบรรณานุกรม (Online Catalogs) โดยผ่านเครื่องปลายทางซึ่งติดตั้งไว้ภายในที่ต่าง ๆ ของแหล่งสารสนเทศ นอกจากนี้ผู้ใช้ยังสามารถสืบค้นผ่านเครื่องปลายทางซึ่งติดตั้งไว้ในสถานที่อื่น ๆ นอกห้องสมุดได้อีกด้วย

3.1.14 ง่ายต่อการใช้และการเรียนรู้การใช้ระบบ (User Friendly) เพราะมีคำแนะนำในการใช้ระบบอยู่ในฐานข้อมูล ซึ่งผู้ใช้สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

3.1.15 รายการต่าง ๆ ที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลแสดงให้เห็นบนหน้าจอภาพจากแหล่งสารสนเทศต่อเครื่องพิมพ์เข้ากับเครื่องปลายทาง ผู้ใช้สามารถพิมพ์ผลการสืบค้นออกมาได้

นอกจากข้อดีของระบบ OPAC และ Web OPAC ที่กล่าวมาแล้วนั้นระบบ Web OPAC ในปัจจุบันมีการพัฒนาความสามารถในการทำงานเพิ่มเติมอีกหลายประการ ดังนี้ (OPAC : An Overview, 1993, pp. 3-7)

1. สามารถตรวจสอบประวัติผู้ใช้ เช่น ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ จำนวนหนังสือที่ยืมไป วันกำหนดส่ง รวมทั้งค่าปรับหนังสือที่ค้างส่ง
2. สามารถจองและยกเลิกการจองหนังสือได้จากหน้าจอการสืบค้นสารสนเทศ
3. สามารถดูรายการสารสนเทศที่ต้องการ และดูสถานภาพของสารสนเทศ
4. สามารถดูรายการบรรณานุกรมของหนังสือ และดูรายการที่อยู่ในขั้นตอนการสั่งซื้อ
5. สามารถบันทึกรายการบรรณานุกรมที่ต้องการลงในแฟ้มข้อมูลเมื่อผู้ใช้ต้องการหรือสั่งพิมพ์จากเครื่องพิมพ์ได้
6. สามารถจัดเก็บสารสนเทศที่อยู่ในรูปของฉบับเต็มและฉบับย่อได้ เช่น บทคัดย่อ ภาพถ่ายต้นฉบับพิมพ์ ฯลฯ
7. สามารถเชื่อมต่อเพื่อเข้าไปสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ได้
8. สามารถประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารของแหล่งสารสนเทศเองหรือข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายในองค์กร

ระบบ OPAC และ Web OPAC ควรเอื้อประโยชน์หรือมีความยืดหยุ่นในการสืบค้นมากที่สุด การออกแบบระบบการสืบค้น การแสดงผล รวมถึงคำสั่งต่าง ๆ ในการสืบค้นควรมีรูปแบบในการเข้าถึงสารสนเทศได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ

ส่วน สุรชัย ดิยัง (2540, หน้า 67) กล่าวว่าระบบ OPAC และ Web OPAC เป็นระบบที่รู้จักกันมานานและเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นว่าเป็นระบบสำหรับสืบค้นสารสนเทศลักษณะการสืบค้นระบบ OPAC และ Web OPAC มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ โดยทั่วไปสภาพพื้นฐานของการสืบค้น จะมีกฎเกณฑ์การสืบค้นที่เหมือนกัน ระบบ OPAC และ Web OPAC ควรมีการพัฒนาให้ทันสมัยตลอดเวลา ซึ่งควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

- (1) การสืบค้นผ่านบริการของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้
 - (2) การสืบค้นสารสนเทศไม่ซับซ้อนยุ่งยากสำหรับผู้ใช้งาน
 - (3) การสืบค้นสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย
 - (4) สารสนเทศที่ได้รับมีความละเอียดครบถ้วนและระบบรัฐสถานะของสิ่งที่ยกค้นหาได้
 - (5) สามารถจองหนังสือหรือยืมต่อโดยผ่านบริการของเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- สรุปได้ว่าระบบ OPAC และ Web OPAC ควรมีการออกแบบให้มีความเหมาะสม มีขั้นตอนที่ง่ายต่อการเข้าถึงสารสนเทศ มีรายละเอียดเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.2 ข้อจำกัดของระบบ OPAC และ Web OPAC ระบบทุกระบบมีข้อจำกัดแต่จะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ นั้น ๆ ว่ามีการออกแบบระบบตรงกับความต้องการ และมีความเหมาะสมกับสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดหรือไม่ ควรมีการศึกษาข้อมูลว่าแต่ละระบบมีข้อดีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง มีผู้กล่าวถึงข้อจำกัดของระบบ OPAC และ Web OPAC ดังนี้ (ประภาส พาวิพันธ์ และศิริพร ชิตพันธ์, 2539, หน้า 682, และสุภาพร คุชฎีพฤตพันธ์, 2539, หน้า 7)

3.2.1 การนำระบบ OPAC และ Web OPAC เข้ามาใช้จะเสียดำค่าใช้จ่ายสูงในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรายการวัสดุสารสนเทศจากบัตรรายการเก่ามาเป็นรายการวัสดุสารสนเทศที่คอมพิวเตอร์อ่านได้

3.2.2 เนื่องจากระบบ OPAC และ Web OPAC มีการดำเนินงานด้วยคอมพิวเตอร์ในกรณีที่คอมพิวเตอร์ไม่ทำงานเนื่องจากเกิดขัดข้อง การสืบค้นด้วยระบบนี้จะหยุดชะงักไปด้วย

3.2.3 ผู้ใช้ขาดความคุ้นเคยกับระบบคอมพิวเตอร์และเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ อาจมีผลกระทบต่อการใช้หรือไม่ใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC แต่สถานการณ์ดังกล่าวกำลังเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้ใช้เริ่มมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นสารสนเทศมากขึ้น

3.2.4 เนื่องจากทักษะ ระดับความรู้ ความสามารถ และแรงจูงใจในการสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคนแตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จในการสืบค้นสารสนเทศด้วย เช่น ผู้ใช้บางคนมีความชำนาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ แต่ไม่คุ้นเคยกับโครงสร้างและขบวนการจัดทำรายการของห้องสมุดหรือผู้ใช้บางคนมีความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นอย่างดี แต่ขาดทักษะและไม่คุ้นเคยกับเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ เป็นต้น

3.2.5 ต้องเสียดำค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาระบบสูงเพราะต้องจัดเก็บไว้ในห้องที่ควบคุมอุณหภูมิความชื้นและป้องกันฝุ่น

ส่วน ปัทมาพร เย็นบำรุง (2540, หน้า 207-208) กล่าวถึงข้อจำกัดของการใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC ไว้ว่าข้อจำกัดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ที่สถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งเลือกใช้รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะเกิดในขณะดำเนินการสืบค้นสารสนเทศดังนี้

1. ข้อจำกัดเรื่องวิธีการและความเข้าใจในการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ (End User) และผู้ให้บริการสารสนเทศ (Information Specialist) หรือการช่วยเหลือกันทั้งสองฝ่าย มีข้อดีและข้อจำกัดคือกรณีการสืบค้นผู้ให้บริการมักประสบกับปัญหาไม่ทราบเทคนิควิธีการสืบค้นซึ่งทำให้ไม่ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ ส่วนผู้ให้บริการเป็นผู้สืบค้นให้ควรทำความเข้าใจกับผู้ให้บริการและระบบให้ดี

2. ข้อจำกัดในเรื่องเทคนิคการใช้ OPAC จากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสาร รุ่นและจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเทอร์มินัลในการสืบค้น รวมถึงปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของห้องสมุด เช่น สิ่งรบกวนในการสื่อสาร กระบวนการ Log-in และ Log-off และวิธีการสืบค้นเฉพาะของแต่ละซอฟต์แวร์ เป็นต้น

3. ข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูล ได้แก่ ปัญหาในเรื่องข้อมูลที่จัดเก็บไม่สมบูรณ์ ข้อมูลที่จัดเก็บมีข้อผิดพลาด และข้อมูลที่จัดเก็บมีหลายรูปแบบในการจัดทำรายการของสารสนเทศ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปข้อจำกัดของระบบ OPAC และ Web OPAC ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่สถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งเลือกใช้ เช่น ข้อจำกัดในเรื่องวิธีการสืบค้น ภาษา อุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร และรวมถึงข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูล เป็นต้น

4. การสืบค้น OPAC และ Web OPAC ในปัจจุบันมี 2 วิธี ดังนี้ (กรรณิการ์ ลินพิศาล, 2537, หน้า 239)

4.1 การสอบถาม (Querying) คือ การใช้คำสำคัญที่ตรงกับเนื้อหาหรือใช้แบบ Boolean Logic หรือแบบคำต่อคำหรือวิธีอื่นซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะปรากฏในลักษณะ “ได้ทุกอย่าง” หรือ “ไม่ได้อะไรเลย” เป็นวิธีที่ใช้สืบค้นสารสนเทศที่รู้อยู่แล้วหรือค่อนข้างแน่นอน

4.2 การสุ่มค้นหรือการค้นหาไปเรื่อย ๆ (Browsing) เป็นการสืบค้นสารสนเทศแบบดูข้อความในครรชนที่จัดทำไว้ เช่น หัวเรื่อง ผู้แต่ง เลขหมู่หนังสือ เหมาะกับการค้นเรื่องที่ไม่ว่าเจาะจงหรือไม่ทราบหัวเรื่องที่แน่นอน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสุ่มค้นอย่างเป็นระบบและการค้นอย่างไม่มีเป้าหมาย แต่ปัจจุบันพัฒนาการระบบ OPAC และ Web OPAC มีการใช้ Graphical User Interfaces มาช่วยในการสืบค้นสารสนเทศ (กรรณิการ์ ลินพิศาล, จารุพร พงศ์ศรีวัฒน์, 2536, หน้า 29) โดยการเพิ่มความสามารถในการทำงานนั้น ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่เอกสารอัตโนมัติ การ

ส่วน ปัทมาพร เข็นบำรุง (2540, หน้า 207-208) กล่าวถึงข้อจำกัดของการใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC ไว้ว่าข้อจำกัดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ที่สถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งเลือกใช้รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะเกิดในขณะดำเนินการสืบค้นสารสนเทศดังนี้

1. ข้อจำกัดเรื่องวิธีการและความเข้าใจในการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ (End User) และผู้ให้บริการสารสนเทศ (Information Specialist) หรือการช่วยเหลือกันทั้งสองฝ่าย มีข้อดีและข้อจำกัดคือกรณีการสืบค้นผู้ให้บริการมักประสบกับปัญหาไม่ทราบเทคนิควิธีการสืบค้นซึ่งทำให้ไม่ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ ส่วนผู้ให้บริการเป็นผู้สืบค้นให้ควรทำความเข้าใจกับผู้ใช้บริการและระบบให้ดี

2. ข้อจำกัดในเรื่องเทคนิคการใช้ OPAC จากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสาร รุ่นและจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเทอร์มินัลในการสืบค้น รวมถึงปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของห้องสมุด เช่น สิ่งรบกวนในการสื่อสาร กระบวนการ Log-in และ Log-off และวิธีการสืบค้นเฉพาะของแต่ละซอฟต์แวร์ เป็นต้น

3. ข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูล ได้แก่ ปัญหาในเรื่องข้อมูลที่จัดเก็บไม่สมบูรณ์ ข้อมูลที่จัดเก็บมีข้อผิดพลาด และข้อมูลที่จัดเก็บมีหลายรูปแบบในการจัดทำรายการของสารสนเทศ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปข้อจำกัดของระบบ OPAC และ Web OPAC ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่สถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งเลือกใช้ เช่น ข้อจำกัดในเรื่องวิธีการสืบค้น ภาษา อุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร และรวมถึงข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูล เป็นต้น

4. การสืบค้น OPAC และ Web OPAC ในปัจจุบันมี 2 วิธี ดังนี้ (กรรณิการ์ ลินพิศาล, 2537, หน้า 239)

4.1 การสอบถาม (Querying) คือ การใช้คำสำคัญที่ตรงกับเนื้อหาหรือใช้แบบ Boolean Logic หรือแบบคำต่อคำหรือวิธีอื่นซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะปรากฏในลักษณะ “ได้ทุกอย่าง” หรือ “ไม่ได้อะไรเลย” เป็นวิธีที่ใช้สืบค้นสารสนเทศที่รู้อยู่แล้วหรือค่อนข้างแน่นอน

4.2 การสุ่มค้นหรือการค้นหาไปเรื่อย ๆ (Browsing) เป็นการสืบค้นสารสนเทศแบบดูข้อความในครรชนที่จัดทำไว้ เช่น หัวเรื่อง ผู้แต่ง เลขหมู่หนังสือ เหมาะกับการค้นเรื่องที่ไมเฉพาะเจาะจงหรือไม่ทราบหัวเรื่องที่แน่นอน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสุ่มค้นอย่างเป็นระบบและการค้นอย่างไม่เป็นเป้าหมาย แต่ปัจจุบันพัฒนาการระบบ OPAC และ Web OPAC มีการใช้ Graphical User Interfaces มาช่วยในการสืบค้นสารสนเทศ (กรรณิการ์ ลินพิศาล, จารุพร พงศ์ศรีวัฒน์, 2536, หน้า 29) โดยการเพิ่มความสามารถในการทำงานนั้น ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่เอกสารอัตโนมัติ การ

ตรวจสอบตัวสะกดที่ใช้ในการค้น การเพิ่มรายละเอียดของสารสนเทศ การสร้างรายการเชื่อมโยง และการให้ทางเลือกต่าง ๆ (Options) สำหรับผู้ใช้บริการแต่ละคน เน้นการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ (Interfaces) แบบใหม่ การสืบค้น OPAC ของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ที่ใช้จัดการกับระบบฐานข้อมูล การออกแบบความต้องการ รวมถึงความเหมาะสมในการใช้งานของแต่ละสถาบัน ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้ทั้งที่สถาบันบริการสารสนเทศนั้น ๆ หรือการสืบค้นระยะไกล (Remote Access) ทั้งทาง Telnet หรือ WWW ซึ่งมีผลต่อการสืบค้นได้ด้วย ดังนั้นผู้บริการควรทราบถึงหลักการสืบค้น หรือกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสืบค้นต่อไป

ส่วน พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์ (2538, หน้า 62-63) กล่าวถึงการสืบค้นสารสนเทศว่าทำได้หลายวิธีซึ่ง สามารถแบ่งประเภทการสืบค้นสารสนเทศ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การสืบค้นโดยทราบรายการที่ต้องการสืบค้น หมายถึงผู้ใช้ทราบระเบียบที่ต้องการ โดยใช้เขตข้อมูลที่ทราบเป็นจุดเข้าถึง เช่น ชื่อผู้แต่ง และชื่อเรื่อง แต่ไม่ทราบรายการบรรณานุกรม
2. การสืบค้นสารสนเทศที่เฉพาะเจาะจง ในกรณีนี้ผู้ใช้ต้องการทราบคำตอบที่เฉพาะเจาะจง แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นระเบียบใดระเบียบหนึ่งในฐานข้อมูล
3. การสืบค้นเพื่อให้ได้สารสนเทศทั่วไปหรือเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
4. การสำรวจข้อมูล เพื่อความีสารสนเทศใดบ้างในฐานข้อมูล ไม่ใช่เพื่อต้องการคำตอบ เช่น เดินดูหนังสือตามชั้น แต่เพื่อให้ทราบว่าหนังสืออะไรบ้างที่อยู่บนชั้น

สำหรับ มาลี ไชยเสนา (2542, หน้า 429) กล่าวถึงลักษณะการสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบ OPAC และ Web OPAC โดยทั่วไปซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การสืบค้นระบบ OPAC และ Web OPAC เป็นการสืบค้นสารสนเทศที่ผู้ใช้สามารถใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC เป็นจุดเริ่มต้นของการสืบค้นสารสนเทศได้จากแหล่งที่ให้บริการสารสนเทศที่จัดให้มีเครื่องปลายทางตามบริเวณต่าง ๆ ของสถาบันบริการสารสนเทศหรือสามารถสืบค้นได้จากระยะไกลผ่านระบบออนไลน์หรือสามารถสืบค้นได้จากการเชื่อมโยงสายส่งในระบบเครือข่าย เมื่อผู้ใช้ต้องการสืบค้นจากสถาบันบริการสารสนเทศใดก็สามารถกระทำได้ โดยการหมุนโทรศัพท์ผ่านโมเด็มติดต่อไปยังเกตเวย์ เพื่อติดต่อไปยังสถาบันบริการสารสนเทศที่บริการระบบ OPAC และ Web OPAC

การสืบค้นสารสนเทศระบบ OPAC และ Web OPAC โดยทั่วไปผู้ใช้สามารถเลือกกรวยการสืบค้นจากคำหรือวลีดัง ต่อไปนี้

1. สืบค้นโดยใช้ชื่อผู้แต่ง (Author Searching)
2. สืบค้นโดยใช้ชื่อเรื่อง (Title Searching)

3. สืบค้นโดยใช้หัวเรื่อง (Subject Searching)
4. สืบค้นโดยใช้เลขหมู่ (Call number Searching)
5. สืบค้นโดยใช้คำสำคัญ (Keyword Searching)
6. สืบค้นโดยใช้วลี (Phrase Searching)
7. สืบค้นโดยใช้คำในครรรชนี (Cross Index Searching)
8. สืบค้นโดยใช้การตัดคำ (Truncation Searching)
9. สืบค้นโดยใช้วิธีจำกัดการค้นในเขตข้อมูลที่ต้องการ (Field Searching)
10. สืบค้นโดยใช้วิธีไล่ดูรายการ ตามลำดับระเบียบ (Browse Searching)

การสืบค้นสารสนเทศระบบ OPAC ของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละแห่งมีลักษณะและความสามารถของระบบแตกต่างกัน บางระบบอาจใช้วิธีการสืบค้นอย่างใดอย่างหนึ่งได้แต่ในระบบหนึ่งอาจไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ที่ใช้จัดการระบบฐานข้อมูล ตลอดจนการออกแบบความต้องการและความเหมาะสมในการใช้งานของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละแห่ง

สาธิต วงศ์วิวัฒนานนท์ (2540, หน้า, 87-94) กล่าวสรุประบบ OPAC และ Web OPAC ที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศว่าควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ค้นหาได้ทุก ๆ คำในเอกสาร
2. ใช้บูลีนในการสืบค้น (Boolean Searching) โดยการใช้ and, or หรือ without ทั้งนี้เพื่อให้ได้เนื้อหาสารสนเทศที่แคบเข้าและตรงเรื่องมากที่สุด
3. ค้นคำที่ใกล้เคียงกันได้ (Variant Searching) เช่น Mouse, Mouses, Mice เพียงค้นคำใดคำหนึ่งก็จะค้นคำใกล้เคียงที่เหลือ
4. ค้นหาแยกตามเขตข้อมูลต่าง ๆ ได้ (Field Searching)
5. ค้นหาวลีได้ (Phrase Searching)
6. เข้าใจภาษามนุษย์ได้ตามความสมควร ฐานข้อมูลที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการค้นหาข้อมูลควรมีลักษณะดังนี้
 - 6.1 ข้อมูลแยกแยะตามหัวข้ออย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกและชัดเจนในการสืบค้นสารสนเทศตามหัวข้อที่สืบค้น (Field Search)
 - 6.2 คำสำคัญ (Keyword) ข้อมูลที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีคำสำคัญหลาย ๆ คำ ข้อมูลรวมถึงคำสำคัญที่มีอยู่ในเนื้อหาของข้อมูล และคำสำคัญเหล่านี้สามารถทำเป็นครรรชนีสำหรับการค้นได้ด้วย
 - 6.3 มีหัวเรื่องซึ่งระบุว่าข้อมูลนั้น ๆ มีหลายเรื่องเหมือนคำสำคัญ จุดสำคัญของข้อมูล คือ การสร้างคำสำคัญที่สามารถสืบค้นสารสนเทศได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการมากที่สุด ยิ่งตั้งคำสำคัญได้ตรง และแม่นยำได้เท่าไรโอกาสที่ผู้ใช้สืบค้นจะพบได้เร็วเท่านั้น

การสืบค้น OPAC และ Web OPAC ของสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งมีลักษณะและความสามารถแตกต่างกัน บางระบบอาจใช้วิธีการสืบค้นอย่างใดอย่างหนึ่งได้ แต่อีกระบบหนึ่งอาจไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ของห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้จัดการระบบฐานข้อมูล การออกแบบความต้องการ และความเหมาะสมในการใช้งานของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละแห่งด้วย ดังนั้นเทคนิคและกลยุทธ์การสืบค้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็วและทันต่อความต้องการ

5. ปัญหาการสืบค้น OPAC และ Web OPAC กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัญหาในการสืบค้นระบบ OPAC และ Web OPAC สามารถแยกได้ 2 ประเภท ดังนี้

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับระบบ OPAC และ Web OPAC หมายถึง ระบบที่ใช้ในการจัดเก็บและสืบค้นสารสนเทศในแต่ละระบบจะมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรออกแบบระบบห้องสมุดอัตโนมัติ นั้น ๆ ด้วย ซึ่งผู้ใช้จำเป็นต้องทราบวิธีการสืบค้นสารสนเทศในระบบนั้น ๆ ว่ามีวิธีการเข้าถึงสารสนเทศอย่างไร ดังที่ ภริตา เฉยศิริ (2543, หน้า 41-42) กล่าวว่าไว้ว่าวิธีการใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC เป็นเรื่องที่สร้างปัญหาให้กับผู้ใช้ที่ไม่คุ้นเคยกับระบบคอมพิวเตอร์มากพอสมควร ปัญหาทางเทคนิคของการใช้ระบบ OPAC และ Web OPAC มีความหลากหลายและความแตกต่างกันของเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร และโมเด็ม นอกจากนี้จากปัญหาเครื่องมือแล้วยังมีปัญหากับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย หรือผู้ที่ไม่ค่อยจะได้ใช้บ่อยจะมีปัญหากับกลไกของเครื่องมือมากที่สุด ปัญหาอีกประการหนึ่งคือความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นด้วยระบบทางไกล คือวิธีการนำเอาระบบการส่งข้อมูลทางไกลมาใช้ บางระบบอาจจะมีกระบวนการลงบันทึกเปิด (Log-on) ลงบันทึกปิด (Log-off) ที่ยุ่งยากซับซ้อน บางระบบมีประเภทของเทอร์มินัลใช้ในวงจำกัดและกระบวนการใช้ระบบ OPAC บางระบบอาจแตกต่างไปจากระบบที่ห้องสมุดเคยใช้

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ ในการสืบค้นที่ประสบกับปัญหา หรือความล้มเหลวในการสืบค้นของผู้ใช้ อาจเนื่องมาจากไม่เข้าใจรูปแบบวิธีการสืบค้น กลยุทธ์ในการสืบค้นหรือผู้ใช้ไม่สามารถระบุหรือกำหนดความต้องการของตนได้ว่าต้องการใช้คำใดเป็นคำที่ใช้ในการสืบค้น

ส่วน วณิชกร แก้วกัน (2541, หน้า 19) ได้สรุปปัญหาการสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้ไว้ว่าประสบปัญหาในเรื่องของการใช้หัวเรื่อง เพราะมีความรู้สึว่าการสืบค้นด้วยหัวเรื่องมีขั้นตอนยุ่งยาก เพราะผู้ใช้ไม่มีความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่อง ซึ่งเป็นหัวเรื่องที่ทางบรรณารักษ์กำหนดตามคู่มือการกำหนดหัวเรื่อง และปัญหาการเพิ่มผลการสืบค้นเมื่อได้รับผลการสืบค้นน้อย และการจำกัดผลการสืบค้นเมื่อได้รับผลการสืบค้นมากพร้อมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสืบค้น เช่น การใช้การตัดคำ การสืบค้นแบบบูลีน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัญหาการสืบค้นระบบ OPAC และ Web OPAC ได้ว่ามีปัญหาใหญ่ ๆ 2 ปัญหา คือ ปัญหาเกี่ยวกับระบบและปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ รวมถึงพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้เองคือผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความซับซ้อนของโครงสร้างฐานข้อมูล ไม่รู้วิธีการสืบค้นที่ถูกต้อง ความล้มเหลวอีกส่วนหนึ่งคือการจัดเก็บข้อมูลในระบบไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง ขาดการยึดถือรูปแบบและแนวทางเดียวกันในการวิเคราะห์และจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศจึงทำให้เกิดความสับสนกับผู้ใช้ เป็นต้น

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเมจิก ไลบรารี (Magic Library)

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการ Magic Library เป็น โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น โดย บริษัท โสมาภา อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2538 และได้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์ซึ่งมีทั้ง โปรแกรมเฉพาะงาน และ โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ โปรแกรมบริหารสถานศึกษา และ โปรแกรม Magic Library ซึ่งปัจจุบันมีผู้ใช้งานแล้วทั้งประเทศและต่างประเทศ (ดุขยา โชติทวีบูลย์, 2544, หน้า 26) คุณสมบัติของระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการ Magic Library คือ เป็น โปรแกรมชนิด 32 bit สามารถทำงานกับระบบปฏิบัติการทั้ง Linux, Unix, Window และ Netware และรองรับฐานข้อมูล Oracle, Informix และ Sybase รองรับการทำงานบันทึกข้อมูลและแสดงผลได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งในรูปแบบเอกสาร และ มัลติมีเดีย สามารถแบ่งแยกการติดตั้งระบบงานได้ มีระบบสำรองข้อมูล มีระบบรักษาความปลอดภัยซึ่งสามารถกำหนดสิทธิ์การใช้งานได้ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม และสามารถใช้ได้กับทุกระบบงานในห้องสมุด นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายห้องสมุดและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างห้องสมุดได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา (ผลิตภัณฑ์ Magic Library, 2547)

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการ Magic Library ประกอบด้วยระบบงานย่อยดังนี้ (ดุขยา โชติทวีบูลย์, 2544, หน้า 27-28; เมจิกไลบรารี 4.0X, 2547)

1. ระบบงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ เป็นระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลของทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท เช่น หนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยระบบสามารถบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศได้ทุกประเภทในรูปแบบหน้าจอเดียวกัน และระบบจะเก็บข้อมูลการทำงานทั้งหมด (Log File) เพื่อใช้ตรวจสอบได้ในภายหลังซึ่งการจัดเก็บข้อมูลระเบียบบรรณานุกรมใช้รูปแบบมาตรฐาน MARC 21 นอกจากนี้ยังมีระบบการตรวจสอบข้อมูลระเบียบบรรณานุกรมซ้ำ และระบบบันทึกข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือชุด
2. ระบบจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ สามารถบันทึกข้อมูลผู้จำหน่ายโดยแยกตามประเภทของสื่อ กำหนดระยะเวลาการทวงสื่อได้ กำหนดงบประมาณของแต่ละฝ่ายได้

สามารถส่งพิมพ์ใบสั่งซื้อ รายละเอียดการสั่งซื้อ และรายการใบสำคัญจ่ายเมื่อมีการรับเข้าได้ เก็บใบสั่งซื้อย้อนหลังได้โดยไม่จำกัดจำนวน เมื่อมีการรับเข้าแล้วระบบจะตัดงบประมาณได้อัตโนมัติ

3. ระบบงานวารสาร สามารถบันทึกข้อมูลของบทความในวารสาร เช่น ชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ จัดเก็บภาพบทความ สามารถแสดงตำแหน่งและข้อมูลว่า วารสารหรือบทความฉบับนั้นอยู่ในห้องสมุดหรือไม่

4. ระบบบริการยืม-คืน มีระบบการลงทะเบียนประวัติสมาชิกห้องสมุด และสามารถกำหนดประเภทของสมาชิกได้ตามที่ห้องสมุดต้องการ โดยไม่จำกัดจำนวน สามารถกำหนดระยะเวลายืม-คืน ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท โดยกำหนดให้แตกต่างกันตามประเภทสมาชิก ตรวจสอบการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทได้ และกำหนดอัตราค่าปรับ จำนวนค่าปรับ แสดงผลค่าปรับได้โดยอัตโนมัติกรณีสมาชิกส่งหนังสือเกินกำหนด สามารถพิมพ์รายงานสถิติต่าง ๆ ได้ เช่น สถิติการยืม การส่งเกินกำหนด การจองหนังสือ เป็นต้น

5. ระบบสืบค้นรายการออนไลน์ แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วน คือ ระบบสืบค้นข้อมูลของบรรณารักษ์ เพื่อสถิติการยืมสื่อของสมาชิก และระบบสืบค้นข้อมูลของสมาชิก

6. ระบบการเชื่อมโยงข้อมูลมัลติมีเดีย สามารถปรับข้อมูลจากเครื่องสแกนเนอร์ หรือแหล่งข้อมูลในรูปแบบแฟ้มข้อมูล สามารถทำรายการ รูปเสียง ภาพสไลด์ วิดิทัศน์ และนำมาแสดงในรายการออนไลน์ การจัดเก็บข้อมูลมัลติมีเดีย จะเชื่อมโยงกับระบบวิเคราะห์หมวดหมู่และจัดทำรายการ โดยอัตโนมัติ

7. ระบบการสร้างแฟ้มข้อมูลการควบคุมการลงรายการหลัก สามารถดึงรายการหลักประกอบด้วยชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง และหัวเรื่อง มาทำเป็นข้อมูลการควบคุมการลงรายการหลักได้โดยอัตโนมัติ

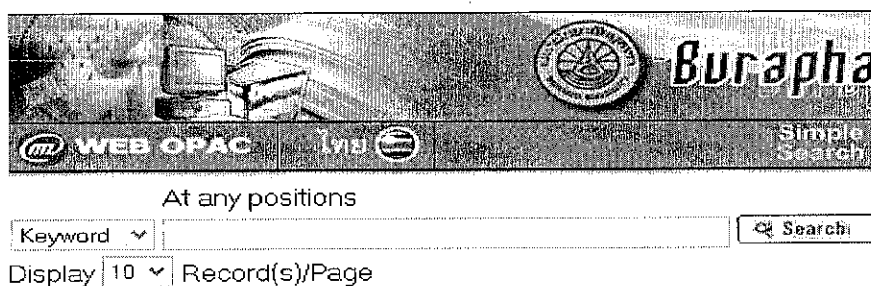
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายการออนไลน์ ได้แก่ ระบบสืบค้นรายการออนไลน์ ซึ่งมีรายละเอียดการทำงานดังนี้

ระบบสืบค้นรายการออนไลน์ เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงระยะไกลทางอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้ สามารถทำงานบนโปรแกรม Browser ทั่วไปได้เช่น Internet Explorer และ Netscape นอกจากนี้สามารถตรวจสอบข้อมูลสมาชิก เช่น วันหมดอายุ การเปลี่ยนรหัสผ่านตลอดจนตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับวันหมดอายุการเป็นสมาชิก ประวัติการยืมคืน การยืมต่อ ค่าปรับค้างชำระ การจองทรัพยากรสารสนเทศ การแนะนำสื่อใหม่ และตรวจสอบหนังสือใหม่ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของห้องสมุดอื่น และสร้างเครือข่ายการสืบค้นระหว่างห้องสมุดทั้งในและต่างประเทศได้โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

การสืบค้นรายการออนไลน์สามารถเลือกระบบคำสั่งได้ 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

การสืบค้นด้วยคำสั่งภาษาไทย

การสืบค้นด้วยคำสั่งภาษาอังกฤษ

การสืบค้นรายการออนไลน์ นำเสนอรายละเอียดเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิธีการสืบค้นและด้านการแสดงผล

ด้านวิธีการสืบค้น

การสืบค้นรายการออนไลน์สามารถสืบค้นได้หลายทางเลือก ทั้งการสืบค้นแบบง่ายและการสืบค้นแบบซับซ้อน รวมทั้งสามารถจำกัดการสืบค้นได้

1. การสืบค้นรายการออนไลน์ แบ่งออกเป็น 4 ทางเลือกมีดังนี้
 - 1.1 การสืบค้นแบบง่าย - อยู่ตำแหน่งใดก็ได้ (Word Search)
 - 1.2 การสืบค้นแบบง่าย - ขึ้นต้นด้วย (Begin with or Browse Search)
 - 1.3 การสืบค้นแบบง่าย - ตรงตัว (Exact Match Search)
 - 1.4 การสืบค้นแบบซับซ้อน (Boolean Search)

1.1 การสืบค้นแบบง่าย - อยู่ตำแหน่งใดก็ได้ ใช้สำหรับสืบค้นจากคำ หรือวลีซึ่งผู้ใช้อาจทราบข้อมูลเพียงบางส่วน หรือในบางกรณีอาจใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลกว้าง ๆ ก่อน แล้วจึงสืบค้นข้อมูลในรายละเอียดภายหลัง ทำให้ผลการสืบค้นที่ได้จะปรากฏคำค้นอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของทางเลือก ซึ่งประกอบด้วยทางเลือก 6 ทางเลือก ได้แก่ ทุกเขตคำค้น ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง หมายเหตุ และสำนักพิมพ์

อยู่ตำแหน่งใดก็ได้

ทุกเขตคำค้น สมนไพร

ผู้แต่ง รายการ/หน้า

ชื่อเรื่อง ข้อมูล แสดงหน้าที่ 1 จาก 2 หน้า

หัวเรื่อง

หมายเหตุ

สำนักพิมพ์

1 การแปรรูปไปด้วยสมนไพรไทย [videorecording] / ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. / VCD2566

2 การเลี้ยงกุ้งด้วยสมนไพรชีวภาพ [videorecording] / โดย รินัย ไชยทอง. / VCD2063

การสืบค้นแบบง่าย-อยู่ตำแหน่งใดก็ได้

1.1.1 ทุกเขตคำค้น ใช้สำหรับสืบค้นเรื่องที่ต้องการ แต่ทราบข้อมูลเพียงบางส่วน ซึ่งถ้าใช้ทางเลือกนี้ ระบบจะค้นหาสิ่งที่ต้องการสืบค้นจากผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง หมายเหตุ และสำนักพิมพ์

1.1.2 ผู้แต่ง สามารถสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นบุคคล นิติบุคคล หน่วยงาน สถาบันรวมทั้งผู้รับผิดชอบอื่น ๆ เช่น บรรณาธิการ ผู้แปล เป็นต้น การสืบค้นด้วยทางเลือกนี้จะใช้ในกรณีที่จำชื่อผู้แต่งได้เพียงคำใดคำหนึ่ง

1.1.3 ชื่อเรื่อง สามารถสืบค้นได้ทั้งชื่อเรื่อง ชื่อชุด หรือชื่อเรื่องเพิ่มเติม

1.1.4 หัวเรื่อง คือ กลุ่มคำ หรือวลี หรือ ชื่อเฉพาะที่กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อบอกเนื้อหาสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งการสืบค้นด้วยหัวเรื่องจะใช้สำหรับสืบค้นเมื่อทราบเพียงคำใดคำหนึ่งของหัวเรื่อง

1.1.5 หมายเหตุ คือ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบค้น ซึ่งไม่ได้ลงรายการไว้ในส่วนของผู้แต่ง ชื่อเรื่อง คำสำคัญ เลขเรียก เลขมาตรฐาน และสำนักพิมพ์

1.1.6 สำนักพิมพ์ ใช้สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของสำนักพิมพ์ที่ต้องการ

1.2 การสืบค้นแบบง่าย - ขึ้นต้นด้วย ใช้สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในกรณีที่ต้องการให้ผลการค้นขึ้นต้นด้วยคำที่ใช้สืบค้น โดยไม่จำเป็นต้องพิมพ์คำค้นทั้งหมด เพราะระบบจะค้นทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับคำสุดท้ายที่ใช้สืบค้น เป็นการสืบค้นโดยใช้วิธีตัดคำ (Truncation Search) และถ้าไม่พบข้อมูลระบบจะแสดงผลการสืบค้นที่ใกล้เคียงให้ทราบ ซึ่งการสืบค้นแบบนี้มีประโยชน์สำหรับผู้ใช้งานที่จำคำแรกที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศที่จะค้นได้เพียงคำเดียว ก็สามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ภาชนะบรรจุ คำค้นจาก ผู้แต่ง โดยใช้คำว่า “รัตน” หรือการสืบค้นจากชื่อเรื่อง ชื่อสำนักพิมพ์ เมื่อจำได้เพียงคำขึ้นต้นก็สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในกรณีที่ต้องการทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดในแต่ละหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของดิวอี้ สามารถสืบค้นเลขเรียกที่ต้องการ จากนั้นระบบจะค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในหมวดหมู่ที่ต้องการ การสืบค้นแบบง่าย - ขึ้นต้นด้วย ประกอบด้วย 6 ทางเลือก ได้แก่ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง เลขมาตรฐาน เลขเรียก และสำนักพิมพ์

แสดงการค้นแบบง่าย - ขึ้นต้นด้วย

1.2.1 ผู้แต่ง สามารถสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นบุคคล หน่วยงาน สถาบัน รวมทั้งผู้รับผิดชอบ อื่น ๆ เช่น บรรณาธิการ ผู้แปล เป็นต้น

1.2.2 ชื่อเรื่อง สามารถสืบค้นได้ทั้งชื่อเรื่องและชื่อเรื่องเพิ่มเติม

1.2.3 หัวเรื่อง ใช้สำหรับเมื่อต้องการทรัพยากรสารสนเทศเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่ไม่ทราบผู้แต่ง และชื่อเรื่อง

1.2.4 เลขมาตรฐาน ใช้สำหรับเมื่อทราบเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ หรือวารสาร (ISBN, ISSN)

1.2.5 เลขเรียก ใช้สำหรับเมื่อทราบเลขเรียกของทรัพยากรสารสนเทศ

ลำดับ	เลขเรียก	รายการ/หน้า	จำนวนหน้า
1	VCD0001	วิธีการให้มทาร์กและดูแลเด็กอ่อน [videorecording]	1
2	VCD0002	พัฒนาการของลูกรัก [videorecording]	1
3	VCD0003	เตรียมพร้อม สำหรับการตั้งครรภ์ [videorecording]	1
4	VCD0004	โวลต์ อเมริกา ตอน เผชิญหน้ากับความตาย Wild America : dangerous encounters. [videorecording]	1

แสดงการสืบค้นแบบง่าย- ขึ้นต้นด้วย โดยใช้ตัวเลขเรียก

1.2.6 สำนักพิมพ์ ใช้สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของสำนักพิมพ์ที่ต้องการ

1.3 การสืบค้นแบบง่าย - ตรงตัว ใช้สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในกรณีที่ทราบคำค้นที่แน่นอนของทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งผลการสืบค้นที่ได้จะปรากฏเหมือนคำที่ใช้สืบค้น และถ้าไม่พบข้อมูลระบบจะแสดงผลการสืบค้นที่ใกล้เคียงให้ทราบ ซึ่งการสืบค้นแบบนี้มีประโยชน์สำหรับการสืบค้นในกรณีที่แน่ใจว่า จำชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หรือชื่ออื่น ๆ ได้ถูกต้อง ทำให้สืบค้นได้รวดเร็วกว่าการสืบค้นจากทั้ง 2 แบบที่กล่าวมาแล้ว การสืบค้นแบบง่าย - ตรงตัว ประกอบด้วย 6 ทางเลือก ได้แก่ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง เลขมาตรฐาน เลขเรียก ละสำนักพิมพ์

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	รายการ/หน้า	จำนวนหน้า
1	รายการ/หน้า	รายการ/หน้า	1

แสดงการสืบค้นแบบง่าย- ตรงตัว

- 1.3.1 ผู้แต่ง สามารถสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นบุคคล นิติบุคคล หน่วยงาน สถาบัน รวมทั้งผู้รับผิดชอบอื่น ๆ เช่น บรรณาธิการ ผู้แปล เป็นต้น
- 1.3.2 ชื่อเรื่อง สามารถสืบค้นได้ทั้งชื่อเรื่อง ชื่อชุด หรือชื่อเรื่องเพิ่มเติม
- 1.3.3 หัวเรื่อง ใช้สำหรับเมื่อต้องการทรัพยากรสารสนเทศเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่ไม่ทราบผู้แต่ง และชื่อเรื่อง
- 1.3.4 เลขมาตรฐานสากล ใช้สำหรับเมื่อทราบเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือหรือวารสาร (ISBN, ISSN)
- 1.3.5 เลขเรียก ใช้สำหรับเมื่อทราบเลขเรียกของทรัพยากรสารสนเทศที่แน่นอน

ค้นหาด้วย ขึ้นต้นด้วย ตรงตัว

เลขเรียก

แสดงผล รายการ/หน้า

CALL NO.	VCD0202
ชื่อเรื่อง	Soccer legend : David Beckham : Micheal Owen [videorec เดวิด เบคแฮมและไมเคิล โอเวน.
ชื่อเรื่องเพิ่ม	กว่าจะถึงวันนี้ ของเดวิด เบคแฮมและไมเคิล โอเวน
พิมพ์ลักษณะ	กรุงเทพฯ : แมงป่อง, 2545.

แสดงการสืบค้นแบบง่าย-ตรงตัว โดยใช้ตัวเลือกเลขเรียก

- 1.3.6 สำนักพิมพ์ ใช้สำหรับเมื่อทราบชื่อสำนักพิมพ์ที่แน่นอน

1.4 การสืบค้นแบบซับซ้อน เป็นการสร้างเงื่อนไขการสืบค้นให้กับการสืบค้นแบบคำ หรือวลี โดยกำหนดเงื่อนไข และ (And) หรือ (or) ไม่รวม (Not) การสืบค้นแบบซับซ้อนมีประโยชน์ทั้งการจำกัดจำนวนรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ ในกรณีที่มีรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศมากเกินไป ทำให้เสียเวลาในการคัดเลือก หรือเพิ่มจำนวนรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ

สามารถใช้เงื่อนไข “และ (And) และเงื่อนไข “ไม่รวม (Not)” แต่ถ้าต้องการเพิ่มจำนวนรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันจะใช้เงื่อนไข “หรือ” เพื่อขยายผลการสืบค้น

ค้นหาจาก คำค้น

ทุกเขตคำค้น และ

ทุกเขตคำค้น และ

ทุกเขตคำค้น และ

ผู้แต่ง
ชื่อเรื่อง
หัวเรื่อง
หมายเหตุ
สำนักพิมพ์

รายการ/หน้า

ค้นพบ ค้นหาใหม่

แสดงหน้าจอการสืบค้นแบบซับซ้อน

1.4.1 การใช้เงื่อนไข “และ (And)” ใช้ในกรณีที่ต้องการจำกัดการสืบค้น เช่น ถ้าต้องการทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านโดยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้โดยใช้เงื่อนไข “และ” ได้ดังนี้ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” และ “เทคโนโลยี”

1.4.2 การใช้เงื่อนไข “ไม่รวม (Not)” ใช้ในกรณีที่ต้องการจำกัดการสืบค้น เช่น ถ้าต้องการทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ไม่ต้องการเรื่องสมุนไพรสามารถสืบค้นได้โดยใช้เงื่อนไข “ไม่รวม” ดังนี้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่รวม สมุนไพร

1.4.3 การใช้เงื่อนไข “หรือ (or)” ใช้กรณีที่ต้องการเพิ่มจำนวนรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อขยายผลการสืบค้น เช่น ต้องการทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หรือ “ประเพณีท้องถิ่น”

2. การจำกัดการสืบค้นโดยการค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล ซึ่งเป็นการจำกัดสารสนเทศจากประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ วิธีจำกัดการสืบค้นทำได้โดยการเลือกประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 ประเภท

2.1 การจำกัดการสืบค้น ตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ เช่น วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความวารสาร วิกิพีเดีย ซีดีรอม ฯลฯ

2.2 การจำกัดการสืบค้นโดยการค้นข้อมูลจากห้องสมุด ใช้ในกรณีเป็นห้องสมุดเครือข่าย วิธีการจำกัดการสืบค้นทำได้โดยการเลือกห้องสมุดที่ต้องการ

2.3 การจำกัดการสืบค้นโดยการค้นข้อมูลจากสถานที่เก็บ การจำกัดการสืบค้น ทำได้โดยการเลือกสถานที่เก็บทรัพยากรสารสนเทศ

2.4 การจำกัดการสืบค้นโดยใช้ปีที่พิมพ์ วิธีการจำกัดการสืบค้นสามารถระบุปีที่พิมพ์ที่ต้องการ หรือระบุปีที่พิมพ์เป็นช่วงระยะเวลาได้

ด้านการแสดงผล

การแสดงผลการสืบค้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบย่อ (Summary Display) และการแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบสมบูรณ์ (Bibliographic Display) นอกจากนี้สามารถบันทึกผลข้อมูลที่ต้องการได้

1. การแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบย่อ เป็นการแสดงรายละเอียดข้อมูลครั้งแรกที่สืบค้น ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของประเภททรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยสัญลักษณ์ (Icons) ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง เลขเรียก และจำนวนฉบับของทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการซึ่งการแสดงผลการสืบค้นแบบนี้ ใช้เพื่อตรวจสอบผลการสืบค้นว่าข้อมูลใดที่ตรงตามความต้องการ จึงเข้าไปดูรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมในการแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบสมบูรณ์

2. การแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบสมบูรณ์ เป็นการแสดงรายละเอียดข้อมูลแบบบรรณานุกรม ประกอบด้วย ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ เลขเรียก ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง พิมพ์ลักษณะ ลักษณะ เลขมาตรฐาน หัวเรื่อง จำนวนฉบับที่มีให้บริการ สถานที่เก็บ หมายเลข รหัสแท่ง (Barcode) สถานะของทรัพยากรสารสนเทศ กำหนดส่ง เป็นต้น

การแสดงผลข้อมูลบรรณานุกรมแบบสมบูรณ์ สามารถโยงไปยังข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ เช่น ชื่อหลักบุคคล ชื่อหลักนิติบุคคล ชื่อเพิ่ม ชื่อชุด หัวเรื่อง แหล่งที่มา เป็นต้น

3. การบันทึกผลข้อมูล การสืบค้นรายการออนไลน์ สามารถบันทึกผลข้อมูลได้ 2 รูปแบบ คือการบันทึกผลหน้าจอที่ต้องการโดยการใช้นำคำสั่ง “บันทึกเป็น” (Save As) และการบันทึกผลโดยการทำเครื่องหมาย หน้ารายการที่ต้องการ

สื่อทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ให้บริการสื่อทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

วีดิทัศน์ (Video Tape) ใช้เลขเรียก VC มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น เทปโทรทัศน์

แถบบันทึกภาพ วิดีโอเทป แต่ส่วนใหญ่มักเรียก วิดีโอ ลักษณะเป็นเส้นเทป มีขนาดเส้นเทปต่างกัน เช่น 2, 1, ¾, ½ นิ้ว ทำจากพลาสติก ประเภทเซลลูโลสไตรอะซีเตส (Cellulose Triacetate) หรือ โพลีไวนิล (Polyvinyl) ฉาบด้วย สารโครเมียม ไดออกไซด์ (Chromium Dioxide) ใช้บันทึกสัญญาณภาพและเสียงไว้ในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สามารถบันทึกซ้ำ หรือลบสัญญาณได้ ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อ ทัศนที่ให้บริการทั้งสิ้น 6100 รายการ

รูปภาพและแผนภูมิ ใช้เลขเรียก (PIC) รูปภาพ (Picture) เป็นทัศนวัสดุประเภทที่บ่งแสง มีหลายประเภท เช่น ภาพถ่าย ภาพผลงานเดิม ภาพพิมพ์ ภาพพิมพ์ ภาพจำลอง ภาพโปสเตอร์

เป็นต้น ส่วนแผนภูมิ (Chart) เป็นทัศนวัสดุประเภทที่บ่งชี้ที่เสนอข้อมูลในลักษณะของ รูปภาพ ภาพลายเส้น ตัวเลข สัญลักษณ์ และตัวหนังสือ ที่แสดงความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องต่อเนื่อง ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 19 รายการ

แผนที่ (MAP) ใช้เลขเรียก MAP มีลักษณะเป็นแผ่นแบนราบ เสมือนรูปภาพของโลก แต่เป็นรูปภาพที่ ชับซ้อนกว่ารูปภาพ สร้างขึ้นมาจากรากฐานทางคณิตศาสตร์ และเขียนขึ้นมาอย่างมีกฎเกณฑ์ แผนที่หลายลักษณะ เช่น หนังสือแผนที่ แผนที่ 3 มิติ ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 16 รายการ

เทปบันทึกเสียง หรือเทปคาสเซ็ท (Cassete Tape) ใช้เลขเรียก CT มีขนาดความกว้าง 1/8 นิ้ว บรรจุในดิสก์พลาสติก ความยาวบอกเป็นนาที มีหลายขนาดความยาว คือ C30, C60, C90, C120 ตัวเลขจะบอกเวลาในการใช้งานเป็นนาที นิยมใช้งานกันทั่วไป สะดวก ทั้งในบ้าน ในรถยนต์ สามารถพกติดตัวได้

เทปคาสเซ็ทประกอบหนังสือ ใช้เลขเรียก CTI เป็นชุดการเรียนรู้ ที่มีทั้งหนังสือและสื่อโสตทัศน ประเภทเทปคาสเซ็ท สำนักหอสมุดจะจัดเก็บสื่อประเภทไว้ในกล่องและให้บริการเป็นชุด ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 284 รายการ

วีซีดี หรือ วีดิโอซีดี (VCD หรือ Video CD) ใช้เลขเรียก VCD และเลขทะเบียน เป็นเลขหมู่พิเศษ วีซีดี เป็นรูปแบบมาตรฐานในการจัดเก็บภาพเคลื่อนไหวลงในแผ่นซีดี รูปลักษณะของแผ่นวีซีดีเหมือนกับซีดี สามารถเล่นได้กับเครื่องเล่นเฉพาะ เครื่องคอมพิวเตอร์

ส่วนตัว เครื่องเล่นดีวีดี (DVD) เป็นต้น ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีให้บริการทั้งสิ้น 2,880 รายการ

ดีวีดี (Digital Video Disc) ใช้เลขเรียก DVD เป็นแผ่นข้อมูลแบบบันทึกด้วยแสง (Optical disc) ที่ใช้บันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โดยให้คุณภาพของภาพและเสียงที่ดี ดีวีดี ถูกพัฒนามาใช้แทนซีดีรอม โดยใช้แผ่นที่มีขนาดเดียวกัน (เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 เซนติเมตร) แต่ที่ใช้การบันทึกข้อมูลที่แตกต่างกัน และความละเอียดในการบันทึกที่หนาแน่นกว่า ปัจจุบัน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 30 รายการ

ซีดีรอม CD-ROM (Compact Disc-Read Only Memory) ใช้เลขเรียก CDM ซีดีประเภทนี้ เช่น ซีดีรอมมัลติมีเดีย, ซีดีรอมข้อมูล ซีดีรอมภาพ, ซีดีโปรแกรมต่าง ๆ ปัจจุบัน สำนักหอสมุด มีสื่อประเภทนี้ให้บริการอยู่ประมาณ 1,844 รายการ

ซีดีรอมประกอบหนังสือ ใช้เลขเรียก CDI เป็นชุดการเรียนรู้ ที่มีทั้งหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทซีดี สำนักหอสมุดจะจัดเก็บสื่อประเภทไว้ในกล่องและให้บริการเป็นชุด ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 120 รายการ

แผ่นเสียงระบบดิจิทัล (Compact Disc – Digital Audio) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า CD-Audio เป็นแผ่นเสียงที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ใช้บันทึกสัญญาณเสียงที่เป็นเพลงหรือดนตรี หรือคำบรรยายทางวิชาการ สำนักหอสมุด ใช้ตัวอักษร CDS เป็นรหัสพิเศษ สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ ปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีปริมาณสื่อที่ให้บริการอยู่ประมาณ 470 รายการ

การสืบค้นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การสืบค้นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีทางเลือกให้ผู้ใช้สามารถ

สืบค้นได้ 2 ทาง คือ

1. สืบค้นจากระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นจากได้ทางเลือก ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง เลขเรียก เลขมาตรฐานสากล และทางเลือกสำนักพิมพ์ เช่นเดียวกับการสืบค้นสื่อสิ่งพิมพ์
2. สืบค้นจากสมุดภาพปกสื่อ ซึ่งสมุดภาพเหล่านี้ ทางสำนักหอสมุด ได้ถ่ายสำเนาภาพปกสื่อ จัดเรียงในสมุดตามลำดับเลขเรียก เหมาะสำหรับนิสิต หรือผู้ใช้บริการที่จดจำชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งหรือข้อมูลอื่น ๆ ของสื่อไม่ได้

การให้บริการสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จัดให้บริการสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบชั้นเปิด ผู้ใช้บริการต้องทราบว่าตัวเองต้องการสื่อชิ้นใด ประเภทใด แล้วจดเลขเรียกที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้บริการที่เคาน์เตอร์ เจ้าหน้าที่จะเป็นคนหยิบสื่อที่ต้องการให้

สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จัดเป็นบริการที่เน้นให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เพราะสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะพิเศษกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ เนื่องจากมีทั้งภาพและเสียง ตัวอักษร และภาพเคลื่อนไหว ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจและเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จึงได้จัดหาสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน พร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไว้ให้บริการโดยมีการให้บริการ ดังนี้

1. บริการยืม-คืน สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้ภายในห้องสมุด โดยผู้ใช้บริการสามารถยืมสื่อทุกประเภทใช้ภายใน โดยมีโสตทัศนอุปกรณ์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้รองรับ เช่น เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปเสียง เครื่องเล่นวีซีดี มีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ค้นหาข้อมูลที่ต้องการจาก Web OPAC ของสำนักหอสมุด แล้วจดเลขเรียกวัสดุให้เจ้าหน้าที่ที่เคาน์เตอร์บริการหยิบให้

1.2 การยืมหูฟังและรีโมทคอนโทรลของโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ จะมีบริการที่เคาน์เตอร์ยืม-คืน

1.3 ยื่นบัตรประจำตัวผู้ยืมให้เจ้าหน้าที่เคาน์เตอร์เก็บไว้

1.4 นำสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ยืมแล้วไปใช้กับโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามที่จัดไว้

1.5 เมื่อใช้งานเสร็จแล้วนำสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มาคืนที่เคาน์เตอร์ ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมรับคืนบัตรประจำตัวผู้ยืม

2. บริการยืม-คืน สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้ภายนอกห้องสมุด โดยผู้ใช้บริการสามารถยืมสื่อทุกประเภท ดังนี้

ประเภทสื่อที่ยืม	จำนวนวัน/ครั้ง	จำนวนชิ้น/ครั้ง	ค่าปรับ/วัน
VCD วีดีโอซีดี	7	3	5 บาท
CDM ซีดีรอมมัลติมีเดีย	7	3	5 บาท
CDI ซีดีรอมประกอบหนังสือ	7	3	5 บาท
CDS ซีดีเสียง	7	3	5 บาท
VC วีดิทัศน์	7	3	5 บาท
CT เทปคาสเซ็ท	7	3	5 บาท
CTI เทปคาสเซ็ทประกอบหนังสือ	7	3	5 บาท
MAP แผนที่	7	3	5 บาท
PIC รูปภาพและแผนภูมิ	7	3	บาท

การยืมต่อ

ผู้ใช้บริการสามารถยืมต่อสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิด ติดต่อกัน ได้อีก 1 ครั้ง เป็นเวลา 7 วัน

4. บริการศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นบริการที่สำนักหอสมุด จัดให้สำหรับนิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยได้จัดเตรียมโสตทัศนอุปกรณ์ไว้หลากหลายประเภท เพื่อรองความต้องการใช้ กับทั้งสื่อที่เป็นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปคาสเซ็ท เครื่องเล่นวีซีดี ดีวีดี ตลอดจนเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้สามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ ในส่วนของสื่อที่ใช้ผู้ใช้นำมาเอง หรือขอยืมจากสำนักหอสมุดก็ได้

5. บริการห้องมินิโฮมเธียเตอร์ เป็นการบริการผู้ใช้เป็นกลุ่มที่มีความต้องการใช้
ในสิ่งเดียวกัน

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

1. บุคลากรทุกคนของมหาวิทยาลัยบูรพา
2. นักศึกษาทุกคนของมหาวิทยาลัยบูรพา
3. บุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกของสำนักหอสมุด
4. สมาชิกของหน่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET - Provincial

University Library Network)

ระเบียบการให้บริการ

วัน เวลาที่เปิดให้บริการ

วันจันทร์ – วันอาทิตย์ เวลา 8.00 น. – 22.00 น.

ก่อนการสอบ 1 สัปดาห์ และระหว่างการสอบ เวลา 8.00 น. – 24.00 น.

วันหยุดบริการ

วันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันหยุดของมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท เมื่อลงทะเบียนเสร็จแล้ว จะนำมาจัด
หมวดหมู่และลงรายการบรรณานุกรมตาม หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์
ครั้งที่ 2 (AACR2R - Anglo-American Cataloging Rules, 2nd ed. Revision) เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการ
มีเครื่องมือสำหรับสืบค้นสื่อโสตทัศนของห้องสมุด และค้นหาสิ่งที่ต้องการ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว
ผู้ใช้บริการจะได้ทราบว่า สำนักหอสมุดมีสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทใด เรื่องอะไร
จำนวนเท่าไร ใครเป็นผู้ผลิต หรือจัดทำและทำในปีใด ไว้บริการในสำนักหอสมุดบ้าง นอกจากนี้
นั้นยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ จัดเก็บสื่อขึ้นชั้นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในการ
ใช้ ครั้งต่อ ๆ ไป

การกำหนดสัญลักษณ์และเลขทะเบียนแทนประเภทของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา กำหนดตัวอักษรภาษาอังกฤษและเลขทะเบียนแทนการ
กำหนดเลขหมู่สำหรับสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

สัญลักษณ์	ประเภทของสื่อ
VC	วีดิทัศน์
CT	เทปคาสเซ็ท
CTI	ชุดศึกษาเทปคาสเซ็ทประกอบหนังสือ
PIC	รูปภาพ
S	สไลด์
VCD	วีดีโอซีดี
CDM	ซีดีรอมมัลติมีเดีย
CDS	ซีดีรอมเสียง
CDB	ซีดีรอมประกอบหนังสือ
CDI	ชุดศึกษาซีดีรอมประกอบหนังสือ
DVD	ดีวีดี

ตัวอย่างเลขเรียกวัสดุสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วีดิทัศน์ (Video tape)

ตัวอย่าง วีดิทัศน์ เรื่อง สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี : ขบวนการพายุหยาตรา
 อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ VC
 มีเลขทะเบียนเป็น 0013 VC
 เลขเรียกวัสดุของวีดิทัศน์เรื่องนี้คือ 0013

วีดีโอซีดี (Compact disc video)

ตัวอย่าง วีดีโอซีดีเรื่อง ชั่งก ายบริหารเพื่อสุขภาพ
 อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ VCD
 มีเลขทะเบียนเป็น 0031 VCD
 เลขเรียกวัสดุของวีดีโอซีดีเรื่องนี้คือ 0031

ซีดีรอมมัลติมีเดีย, ซีดีรอมข้อมูล ซีดีรอมภาพ, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Compact disc)

ตัวอย่าง ซีดีรอมมัลติมีเดียเรื่อง กฎหมายแรงงานและความปลอดภัยในการทำงาน
 อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ CDM
 มีเลขทะเบียนเป็น 0011 CDM
 เลขเรียกวัสดุของซีดีรอมมัลติมีเดียเรื่องนี้คือ 0011

 ซีดีเสียงบรรยาย, เสียงดนตรี, เสียงพูด, เสียงดนตรี (Audio disc)

ตัวอย่าง ซีดีเสียงเรื่อง เพลงประกอบรำพื้นเมืองภาคใต้

อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ CDS

มีเลขทะเบียนเป็น 0090 CDS

เลขเรียกวัสดุของซีดีเสียงเรื่องนี้ คือ 0090

 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, ซีดีที่ต้องใช้พร้อมหนังสือ (CDI)

ตัวอย่าง ซีดีรวม เรื่อง Easy english

อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ CDI

มีเลขทะเบียนเป็น 0012 CDI

เลขเรียกวัสดุของซีดีเรื่องนี้ คือ 0012

 รูปภาพและแผนภูมิ

ตัวอย่าง แผนภูมิ เรื่อง Typical animal cell

อักษรภาษาอังกฤษที่ใช้ CH

มีเลขทะเบียนเป็น 0018 CH

เลขเรียกวัสดุของแผนภูมิเรื่องนี้ คือ 0018

การลงรายการบรรณานุกรมให้เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ทำเครื่องมือสืบค้นสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยการทำการทางบรรณานุกรม ให้อยู่ในรูปที่เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ (Machine Readable Cataloging หรือ MARC) แทนการสืบค้นจากบัตรรายการ โดยใช้มาตรฐานการบันทึกข้อมูลแบบ USMARC (United States Machine Readable Cataloging) และใช้หลักเกณฑ์การลงรายการเหมือนกับ การลงรายการของหนังสือตามกฎของ AACR2R ซึ่งมีรายละเอียดในการลงรายการเหมือนกับ การทำบัตรรายการ การลงรายการให้เครื่องอ่านได้นั้น จะต้องกำหนดโครงสร้างระเบียบการลงรายการที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับห้องสมุดอื่น ๆ ได้ในอนาคต เขตข้อมูลที่ใช้ในการลงรายการสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ จะเหมือนกับการลงรายการของหนังสือ จะแตกต่างกันในบางเขตข้อมูลพอสรุปได้ดังนี้

1. ตำแหน่งที่ 06 ในป้ายทะเบียน (Leader) จะเป็นประเภทของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. เขตข้อมูล 007 เป็นเขตข้อมูลที่ใช้ในการลงรายการลักษณะทางกายภาพทั่วไปของ

สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. เขตข้อมูล 008 ตำแหน่งที่ 18-34 จะลงรายการแตกต่างกัน แยกตามประเภทของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4. เนื่องจากสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนมากมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลายคน ทุกคนมีส่วนสำคัญในการผลิตผลงานเท่ากัน และสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์บางเรื่องก็ไม่ระบุผู้รับผิดชอบดังนั้นจึงมักจะไม่ลงรายการในเขตข้อมูล 1XX แต่จะนำไปลงรายการในเขตข้อมูลอื่น ๆ แทน

5. ในเขตข้อมูล 245 ส่วนที่เป็นเขตข้อมูลย่อย ^h จะมีคำระบุประเภทสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (General Material Designation) ไว้ในวงเล็บเหลี่ยม []

6. ลักษณะทางกายภาพของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างจากหนังสือจะลงรายการในเขตข้อมูล 300

7. ในกรณีที่สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีวัสดุประกอบด้วย จะลงรายการวัสดุประกอบในเขตข้อมูลย่อย ^e ของเขตข้อมูล 300

8. มีเขตข้อมูลเฉพาะหลายเขตข้อมูลที่ใช้บอกความแตกต่างในการลงรายสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภท เช่น เขตข้อมูล 007, 250, 255, 256, 300, 508, 511, 538

โครงสร้างระเบียบ การลงรายการให้เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้

1. ชื่อเขตข้อมูล (Tag)

ใช้หมายเลข 001-999 เป็นตัวกำหนดเขตข้อมูลที่ใช้ในการลงข้อมูลแทนส่วนต่าง ๆ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ หมายเหตุ และหัวเรื่อง เป็นต้น

2. เขตข้อมูลย่อย (Subfield)

โดยการกำหนดอักษรต่าง ๆ a - z เพื่อใช้แบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นการระบุเนื้อหาของข้อมูล

3. ตัวบ่งชี้ (Indicator)

ใช้ตัวเลขหรือตัวอักษร 2 ตัว อยู่ข้างหน้าข้อมูลในแต่ละเขตข้อมูล เป็นตัวกำหนดสำหรับประมวลผลต่าง ๆ เช่น บอกให้ทราบถึงแหล่งที่มาของข้อมูล ข้อความที่เป็นค่าคงที่หน้าข้อมูล การเรียงข้อมูล ประเภทของข้อมูล การทำรายการเพิ่ม เป็นต้น

ประเภทของระเบียบบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ระเบียบบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีหลายประเภทตามรูปแบบของวัสดุ (Format) ดังนี้ (สุวันนา ทองสีสุขใส, 2543, หน้า 21-22)

Computer file หมายถึง ข้อมูลที่ลงรายการในรูปแบบที่ต้องประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่อยู่ในรูปที่เครื่องอ่านได้ และ โปรแกรมที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลนั้น

Maps หมายถึง วัสดุที่มีลักษณะเป็นแผนที่ ทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์ และต้นฉบับตัวเขียน วัสดุย่อยส่วน ประกอบด้วย สมุดแผนที่ แผนที่แผ่น ลูกโลก

Music หมายถึง ข้อมูลที่เป็นดนตรีทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์และต้นฉบับตัวเขียน วัสดุย่อยส่วน รวมทั้งแถบบันทึกเสียงทั้งที่เป็นดนตรีและไม่ใช่นดนตรี

Visual Materials หมายถึง โสตทัศนวัสดุ ทั้งสื่อที่ต้องใช้เครื่องฉาย และไม่ต้องใช้เครื่องฉาย รูปภาพ 2 มิติ สิ่งประดิษฐ์ 3 มิติ หรือวัสดุต่าง ๆ และชุดอุปกรณ์ (Kits)

ข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูล (Worksheet)

ในแบบบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ป้ายระเบียบและกลุ่มข้อมูล

1. ป้ายระเบียบ (Leader) คือ ส่วนของข้อมูลที่ใช้ในการประมวลผลของระเบียบ (Record) เป็นเขตข้อมูลแรกของระเบียบ ประกอบด้วยตัวเลขหรือรหัสที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีความยาวคงที่ 24 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 00-23

2. กลุ่มข้อมูล (Variable Fields) คือ ส่วนของข้อมูลในเขตข้อมูลต่าง ๆ โดยกำหนดหมายเลข 3 ตัวแทนชื่อเขตข้อมูล (Tag) เช่น เขตข้อมูล 0XX-9XX ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 Variable Control Fields (กลุ่มเขตข้อมูลควบคุม) คือ เขตข้อมูลของกลุ่ม 0XX ซึ่งมีทั้งหมด 9 เขตข้อมูล ได้แก่ เขตข้อมูลหมายเลข 001-009 ข้อมูลของกลุ่มนี้จะบันทึกเป็นรหัสแทนข้อมูล กลุ่มนี้ไม่มีรหัสเขตข้อมูลย่อย (Subfield Code) และไม่มีตัวบ่งชี้ (Indicator)

2.2 Variable Data Fields (กลุ่มเขตข้อมูล) คือ เขตข้อมูลของกลุ่ม 01X-9XX ซึ่งเป็นรายละเอียดทางบรรณานุกรม ข้อมูลของกลุ่มนี้จะบันทึกข้อมูลตามที่ปรากฏในวัสดุที่จะลงรายการ กลุ่มนี้มีตัวบ่งชี้ 2 ตัว และมีรหัสเขตข้อมูลย่อย 2 ตัวอยู่ข้างหน้าข้อมูล เพื่อระบุรายละเอียดเกี่ยวกับวัสดุที่ลงรายการ

กลุ่มข้อมูล แบ่งเป็นกลุ่มตามประเภทของข้อมูล ได้ 10 กลุ่มดังนี้ (สุวันนา ทองสีสุขใส, 2543, หน้า 27-28)

- 0XX กลุ่มเขตข้อมูลควบคุม
- 1XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นรายการหลัก
- 2XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นชื่อเรื่องและความรับผิดชอบ
- 3XX กลุ่มเขตข้อมูลที่แสดงลักษณะทางกายภาพของวัสดุ
- 4XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นชื่อชุด

- 5XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นหมายเหตุ
- 6XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นหัวเรื่องหรือคำสืบค้น
- 7XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นรายการเพิ่มที่นอกเหนือจากหัวเรื่องหรือชื่อชุด
- 8XX กลุ่มเขตข้อมูลที่เป็นรายการเพิ่มชื่อชุด
- 9XX กลุ่มเขตข้อมูลที่สงวนไว้สำหรับให้หน่วยงานกำหนด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง (2547) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีต่อรายการออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้รายการออนไลน์ เพื่อสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ นิสิตมีความพึงพอใจต่อรายการออนไลน์ของมหาวิทยาลัยบูรพาด้านวิธีการสืบค้น การแสดงผลในระดับปานกลาง นิสิตประสบปัญหาในระดับมากในด้าน ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการสืบค้นรายการออนไลน์ ไม่เห็นประโยชน์จากการสืบค้นด้วยสำนักพิมพ์ คำอธิบายการสืบค้นบนหน้าจอไม่ละเอียดพอ ไม่เห็นประโยชน์จากการสืบค้นด้วยหมายเหตุ ไม่แสดงรายการผลการสืบค้นที่ใกล้เคียงกับคำที่ใช้สืบค้น ไม่สามารถบันทึกผลการสืบค้นผ่านทางโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีแผ่นดิสก์ให้บริการ ไม่มีกระดาษ ปากกาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้น ไม่เพียงพอ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นขัดข้องบ่อย

ปิยนุช ประใจครบุรี (2546) ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้บริการสืบค้น Web OPAC พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ทราบถึงวิธีการสืบค้น Web OPAC จากคำอธิบายหน้าจอ Web OPAC การเลือกคำหรือวลีในการสืบค้นใช้การคิดคำหรือวลีขึ้นมาเองมากที่สุด ส่วนรูปแบบการสืบค้นเลือกแบบการสืบค้นด้วยคำหรือวลี (Word of Phrase Search) มากที่สุด และใช้เขตข้อมูลชื่อเรื่องมากที่สุด ส่วนผลการสืบค้นพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการเป็นบางครั้ง และใช้เวลาในการสืบค้นนานประมาณ 10-15 นาที โดยสืบค้นเฉลี่ยเดือนละครั้ง 2. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบ Web OPAC พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจเกี่ยวกับวิธีการสืบค้น Web OPAC ในระดับปานกลาง โดยการสืบค้นจากเขตข้อมูลชื่อเรื่อง หัวเรื่องและคำสำคัญ ตามลำดับ ส่วนผลการสืบค้นพบว่าผู้ใช้พึงพอใจผลการ สืบค้นในระดับมากในด้านผลการสืบค้นข้อมูลให้ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง เป็นต้น และได้รายการที่ตรงตามความต้องการและรายการใกล้เคียง 3. ความต้องการของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับระบบ Web OPAC พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมากในด้านการมีบริการยืมหนังสือต่อ (Renew) และบริการจองหนังสือ (Reservation) ผ่านหน้าจอ Web OPAC

4. ปัญหาของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบ Web OPAC พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับการประมวลผลในการสืบค้นซ้ำ ส่วนวิธีการสืบค้น Web OPAC พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับการไม่เข้าใจการสืบค้นโดยการ Cut & Paste ส่วนผลการสืบค้นพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับไม่ทราบวิธีขยายผลการสืบค้นเมื่อได้รับผลการสืบค้นน้อยเกินไป 5. จากเปรียบเทียบสภาพการใช้ระบบ Web OPAC ของผู้ใช้ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน โดยภาพรวมพบว่าสภาพการใช้บริการสืบค้น Web OPAC แตกต่างกัน 6. จากเปรียบเทียบความพึงพอใจ ความต้องการและปัญหาของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบ Web OPAC จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อระบบ Web OPAC ไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับบริการระบบ Web OPAC พบว่าผู้ใช้บริการมีความต้องการและปัญหาแตกต่างกัน

นิตยา คงสุวรรณ (2544) ศึกษาการใช้ระบบสืบค้นรายการออนไลน์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นรายการออนไลน์เพื่อค้นข้อมูลประกอบการทำรายงาน นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้/ เคยใช้ Title Keyword ใช้/ เคยใช้ การแสดงผลการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบรณานุกรมแบบย่อ นักศึกษาประสบปัญหาในการใช้ระบบสืบค้นรายการออนไลน์ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาประสบปัญหาระดับมากในด้านขาดความเข้าใจวิธีการใช้คำเชื่อม and or not จากการใช้ปุ่มคำสั่ง Multi index จากหน้าจอเมนูหลัก ขาดความเข้าใจวิธีการสืบค้นด้วยเลขเรียกหนังสือ ไม่มีเครื่องพิมพ์บริการพิมพ์ผลการค้นลงบนกระดาษ และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น กระดาษปกกา

จรัญญา สุภวิทพัฒนา (2543) ศึกษาเรื่องสภาพในการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC ของนิสิต ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ เรียนรู้วิธีการสืบค้นระบบ OPAC ได้มาจากการเรียนวิชาสารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า (202101) การสืบค้นของนิสิตเลือกโดยคิดคำค้นขึ้นเอง ความถี่ในการสืบค้นส่วนใหญ่สืบค้นเป็นครั้งคราว เวลาในการเรียนรู้น้อยกว่า 15 นาที รายการที่เลือกในการสืบค้น และนิสิตเห็นว่าใช้ยากคือ ชื่อเรื่องตามลำดับอักษร เหตุที่ไม่ใช้รายการอื่น ๆ เห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนระยะเวลาในการสืบค้นแต่ละครั้งใช้เวลา 5-10 นาที หลังจากสืบค้นแล้วไม่พบรายการที่ต้องการนิสิตจะเลือกเปลี่ยนคำค้นใหม่ 2. ปัญหาการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC ของนิสิต ในด้านการให้บริการและทักษะการสืบค้นของนิสิต อยู่ในระดับมาก ส่วนการโต้ตอบระบบ และผลการสืบค้น อยู่ในระดับปานกลาง 3. ผลเปรียบเทียบปัญหาในการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC พบว่า ระดับการศึกษา ประเภทนิสิต และกลุ่มสาขาวิชา

โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 4. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์กับปัญหาการสืบค้น ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งโดยรวมและรายด้าน และความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการสืบค้นกับปัญหาการสืบค้น พบว่า มีความสัมพันธ์กันในด้านทักษะการสืบค้นของนิสิต และด้านผลการสืบค้นของนิสิต

Pai and Huang (1999) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้รายการออนไลน์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ INNOPAC กรณีศึกษามหาวิทยาลัย National Taiwan มหาวิทยาลัย National Cheng-Chi มหาวิทยาลัย National Taiwan Normal และมหาวิทยาลัย Yang-Ming ในไต้หวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศ เพื่อให้บรรณารักษ์และผู้ออกแบบระบบนำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ในการออกแบบระบบรายการออนไลน์ให้ดียิ่งขึ้น และตรงตามความต้องการของผู้ใช้ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ใช้ห้องสมุดบรรณารักษ์ จากมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ INNOPAC การวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของความพึงพอใจในแต่ละด้าน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เน้นการศึกษาสภาพการให้บริการสืบค้นรายการบรรณานุกรมจากระบบ Web OPAC และความพึงพอใจในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมจากระบบ Web OPAC โดยมีประเด็นสำคัญ คือ วัตถุประสงค์การใช้ วิธีการสืบค้น ผลการสืบค้น และปัญหาการสืบค้น ดังนี้

วัตถุประสงค์การใช้ สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง (2547) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้รายการออนไลน์ เพื่อสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ส่วนนิตยา คงสุวรรณ (2544) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นรายการออนไลน์ เพื่อประกอบการทำรายงาน

วิธีการสืบค้น ปิยนุช ประใจครบุรี (2546) และสมฤทัย ขจรรุ่งเรือง (2547) พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจด้านวิธีการสืบค้น Web OPAC ในระดับปานกลาง

ผลการสืบค้น ปิยนุช ประใจครบุรี (2546) พบว่า ผู้ใช้พึงพอใจผลการสืบค้นในระดับมาก ปัญหาการสืบค้น นิตยา คงสุวรรณ (2544) พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาระดับมากในด้านขาดความเข้าใจวิธีการใช้คำเชื่อม and or not จากการใช้ปุ่มคำสั่ง Multi index จากหน้าจอเมนูหลัก และขาดความเข้าใจวิธีการสืบค้นด้วยเลขเรียกหนังสือ ส่วนสมฤทัย ขจรรุ่งเรือง (2547) พบว่า นิสิตประสบปัญหาระดับมากในด้านไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการสืบค้นรายการออนไลน์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาในการสืบค้นข้อมูลสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระบบ Web OPAC ของผู้ใช้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกวิธีดำเนินการออกเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้เข้าใช้บริการยืมสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ นับจำนวนประชากรจากจำนวนผู้ยืมสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทจากสำนักหอสมุดในแต่ละวันนาน 1 ภาคการศึกษา ได้จำนวน 12,500 คนการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม

1. สร้างแบบสอบถาม โดยมีโครงสร้างและรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ เพศ

ระดับการศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่สังกัด ชั้นปี โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list)

จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสืบค้น/ การใช้ตัวเลือกในการสืบค้น โดยลักษณะคำถามในส่วนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งได้กำหนดน้ำหนัก พฤติกรรมการสืบค้น / การใช้ตัวเลือก ให้เลือก 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยลักษณะคำถามในส่วนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอคณะกรรมการพิจารณางานวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสม ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามว่าได้จัดทำถูกต้องกับเรื่องที่จะวัด หรือไม่ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ

1.1 ดร. ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

1.2 นางวิภาวรรณ ปลัดคุณ อาจารย์ 2 ระดับ 6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคล วิทยาเขตล้านนา

1.3 นางสาวชนพร ประเสริฐกุล บรรณารักษ์ชำนาญการ มหาวิทยาลัยนเรศวร และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจนเหมาะสม

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นการใช้วิธีทางสถิติมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เพื่อดูว่าเครื่องมือที่มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อน (Pre-test) กับผู้ใช้บริการจำนวน 30 ชุดกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถาม หากความบกพร่องของแบบสอบถาม และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ใกล้ 1.0 ถือว่าเครื่องมือที่ออกมามีความเชื่อมั่นอยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ เหมาะสม แล้วนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ระหว่างวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2549 ถึง 6 มีนาคม 2549
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม นำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เข้าใช้บริการยืมสื่อ วัสดุทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในฝ่ายวัสดุทัศนศึกษา โดยได้รายการสื่อที่ยืมจากการคืนข้อมูลรายการบรรณานุกรมจากระบบ Web OPAC โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ในระหว่างวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2549 ถึง 6 มีนาคม 2549 จำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 388 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำไปลงรหัส เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การใช้ทางเลือกในการสืบค้นข้อมูลสื่อ วัสดุทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมสื่อ วัสดุทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ได้แก่

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่องพฤติกรรมและปัญหาการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และได้นำเสนอผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบของตาราง ประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับหัวข้อในการนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่สังกัด ชั้นปี ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัญหาการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรม สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

ตารางที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นิติระดับปริญญาตรี	356	91.70
บัณฑิตศึกษา	19	4.90
อาจารย์	3	0.80
บุคลากร	8	2.10
อื่น ๆ ได้แก่ นักวิจัย	2	0.50
รวม	388	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ใช้บริการยืมสื่อทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นนิติระดับปริญญาตรี จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 91.70 รองลงมาเป็นนิติระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 บุคลากรมีเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 อาจารย์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และอื่น ๆ อีก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

ตารางที่ 3 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	139	35.80
หญิง	249	64.20
รวม	388	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจำนวน 249 คน คิดเป็น

ร้อยละ 64.20 เป็นเพศชายจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80

ตารางที่ 4 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16-25 ปี	361	93.00
26-35 ปี	25	6.40
36-45 ปี	1	0.30
46 ปีขึ้นไป	1	0.30
รวม	388	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุในช่วง 16-25 ปี จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 รองลงมาอายุ 26-35 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 และอายุตั้งแต่ 36-45 ปี และ 46 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 0.60

ตารางที่ 5 คณะที่สังกัด

คณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศึกษาศาสตร์	82	21.10
วิทยาศาสตร์	62	16.00
พยาบาลศาสตร์	11	2.80
ศิลปกรรมศาสตร์	19	4.90
วิศวกรรมศาสตร์	32	8.20
สาธารณสุขศาสตร์	36	9.30
มนุษยฯ และสังคม	119	30.70
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์	2	0.50
วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ	17	4.40
วิทยาขนส่งและโลจิสติกส์	6	1.60
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การกีฬา	2	0.50
รวม	388	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมาเป็นคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00

ตารางที่ 6 ความถี่ในการสืบค้น Web OPAC

ความถี่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
ทุกวัน	69	17.80	3
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	48	12.40	5
สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	49	12.60	4
สัปดาห์ละ 3 ครั้ง	112	28.90	1
เดือนละ 1 ครั้ง	8	2.10	6
เดือนละ 2 ครั้ง	2	0.50	7
เดือนละ 3 ครั้ง	2	0.50	7
ไม่แน่นอน	98	25.30	2
รวม	388	100.00	

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บริการสืบค้น Web OPAC สัปดาห์ละ 3 ครั้ง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 รองลงมาใช้บริการไม่แน่นอน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 และใช้บริการทุกวัน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 นอกจากนั้นเข้าใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 และสัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การเรียนรู้วิธีสืบค้น Web OPAC (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
จากคำอธิบายหน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help)	255	65.70
เข้ารับการอบรมวิธีการสืบค้น Web OPAC	49	12.60
จากการนำชมสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	36	9.30
จากการประชุมนิเทศนิสิตใหม่	111	28.60
จากคำแนะนำของบรรณารักษ์/ เจ้าหน้าที่	116	29.90
จากคำแนะนำของเพื่อน	239	61.60
จากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยบูรพา อื่น ๆ เช่น เรียนวิชาเอกบรรณารักษ์, รุ่นพี่แนะนำ, การเรียนรู้เองโดยตัวเอง	91	23.50
	41	10.60

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการสืบค้น Web OPAC คำอธิบายหน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help) จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 65.70 รองลงมาเป็นการเรียนรู้จากคำแนะนำของเพื่อน จำนวน 239 คิดเป็นร้อยละ 61.60 และจากคำแนะนำของบรรณารักษ์/ เจ้าหน้าที่ จำนวน 116 คิดเป็นร้อยละ 29.90 และจากการประชุมนิเทศนิสิตใหม่ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ	275	70.90
เพื่อฝึกฝนภาษาต่างประเทศ	102	26.30
เพื่อประกอบการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์	223	57.50
เพื่อเตรียมการสอน/บรรยาย	19	4.90
เพื่อทำวิจัย/ โครงการ	78	20.10
เพื่อเขียนบทความ/เอกสาร/ตำรา	25	6.40
เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง	344	88.70

อื่นๆ เช่น มาแล้วสบายใจ, ไม่มีเหตุผล	17	4.40
--------------------------------------	----	------

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 88.70 รองลงมาเพื่อประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 และเพื่อประกอบการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์ จำนวน 203 คิดเป็นร้อยละ 52.50 เพื่อฝึกฝนภาษาต่างประเทศ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 สื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทใดที่ใช้มากที่สุด

ประเภทสื่อโทรทัศน์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	ถูกเลือกเป็นลำดับที่								ไม่ เลือก	คะแนนเฉลี่ย	ลำดับ ที่
	1	2	3	4	5	6	7	8			
VCD (วิดีโอซีดี)	351	17	3	3	2	1	1	2	8	1.31	1
CDM (ซีดีรวม)	14	87	65	36	37	11	4	12	122	5.55	2
CDI (ชุดศึกษาหนังสือประกอบซีดี)	5	55	45	62	46	16	12	10	137	5.75	3
CDS (ซีดีเสียง)	5	13	30	42	46	63	28	14	147	6.51	6
CDB (ซีดีรวมประกอบหนังสือ)	6	8	8	27	17	56	84	34	148	7.13	7
CTI (ชุดศึกษาหนังสือประกอบเทป)	1	10	24	10	11	18	41	12	147	7.51	8
VC (วีดิทัศน์)									6		
CT (เทปคาสเซ็ท)											

จากตารางที่ 9 พบว่าสื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้มากที่สุดคือ สื่อประเภท VCD ($\bar{X}=1.31$) รองลงมาคือสื่อประเภท CDM ($\bar{X}=5.55$) และสื่อประเภท CDI ($\bar{X}=5.75$) ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้น้อยที่สุดคือ สื่อประเภท CT ($\bar{X}=7.51$) รองลงมาเป็นสื่อประเภท CTI ($\bar{X}=7.13$) และสื่อประเภท CDB ($\bar{X}=6.51$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ
Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 10 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC

ทางเลือก	\bar{X}	SD	ความ หมาย	ลำดับ
การใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล)				
1. การใช้ทางเลือก ชื่อผู้แต่ง เช่น ชิดพงษ์, John เป็นต้น	2.91	1.060	ปานกลาง	5
2. การใช้ทางเลือก ชื่อเรื่อง เช่น หัดดีจิม, เรียนภาษา ญี่ปุ่น เป็นต้น	3.93	3.380	มาก	1
3. การใช้ทางเลือก หัวเรื่อง เช่น คนตรีไทย, จิม, ซอสามสาย เป็นต้น	3.40	1.175	ปานกลาง	4
4. การใช้ทางเลือก เลขเรียก เช่น VCD CDM หรือ VCD0012, CDM0123 (ถ้าต้องการเฉพาะเจาะจง) เป็นต้น	3.89	1.135	มาก	2
5. การใช้ทางเลือก เลขมาตรฐาน เช่น 9746785249 เป็นต้น	2.30	1.293	น้อย	6
6. การใช้ทางเลือก สำนักพิมพ์ เช่น นานมี	2.26	1.156	น้อย	7
7. การใช้ทางเลือก ทุกเขตข้อมูล เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือพิมพ์ หรือคำสำคัญ เช่น คอมพิวเตอร์, คนตรีไทย เป็นต้น	3.68	2.412	มาก	3

วิธีการค้น				
1. การค้นแบบง่าย	4.50	0.839	มากที่สุด	1
2. การค้นแบบซับซ้อน	2.95	1.213	ปานกลาง	2
รูปแบบการค้น				
1. การค้นจากแบบตรงตัว	3.79	1.066	มาก	2
2. การค้นจากแบบขึ้นต้นด้วย	3.68	1.035	มาก	3
3. การค้นจากแบบ ตำแหน่งใดก็ได้	4.07	2.66	มาก	1

จากตารางที่ 10 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ในส่วนของการใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล) พบว่าผู้ใช้บริการใช้ทางเลือกระดับมากใน 3 ทางเลือก คือชื่อเรื่องมากที่สุด ($\bar{X}=3.93$) รองลงมาการใช้ทางเลือก เลขเรียก ($\bar{X}=3.89$) และทางเลือกทุกเขตข้อมูล ($\bar{X}=3.68$) ตามลำดับ ส่วนทางเลือกที่ผู้ใช้บริการเลือกในระดับปานกลาง มี 2 ทางเลือก คือ ทางเลือกหัวเรื่อง ($\bar{X}=3.40$) และทางเลือกชื่อผู้แต่ง ($\bar{X}=2.91$) ส่วนทางเลือกที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้ในระดับน้อยมี 2 ทางเลือก คือทางเลือกเลขมาตรฐานสากล ($\bar{X}=2.30$) และทางเลือกสำนักพิมพ์ ($\bar{X}=2.26$)

ด้านวิธีการค้น พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการค้นแบบง่ายในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) และใช้วิธีการค้นแบบซับซ้อนในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$)

ด้านรูปแบบการค้น พบว่าผู้ใช้บริการใช้รูปแบบการค้นในระดับมากทั้ง 3 รูปแบบ โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ค้นจากแบบตำแหน่งใดก็ได้ ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาเป็นการค้นแบบตรงตัว ($\bar{X}=3.79$) และการค้นจากแบบขึ้นต้นด้วย ($\bar{X}=3.68$)

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้น

ตารางที่ 11 ปัญหาเกี่ยวกับการสืบค้นสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้น	\bar{X}	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ทักษะใช้แป้นพิมพ์ (Keyboard) ไม่คล่องแคล่ว	2.42	0.983	น้อย	8
2. ทักษะการใช้เมาส์ (Mouse) ไม่คล่องแคล่ว.....	2.12	1.047	น้อย	9
3. ไม่ทราบวิธีเปลี่ยนแป้นพิมพ์	1.54	0.857	น้อย	10

(ไทยเป็นอังกฤษ และอังกฤษเป็นไทย).....				
4. ไม่ทราบวิธีการสืบค้นชื่อผู้แต่งชาวต่างประเทศว่า ต้องสืบค้นโดยพิมพ์ชื่อต้นหรือชื่อสกุล...	2.75	1.688	ปานกลาง	2
5. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อเรื่องในการสืบค้น	2.56	1.415	ปานกลาง	6
6. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อผู้แต่งในการสืบค้น	2.46	1.508	น้อย	7
7. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นหัวเรื่องในการสืบค้น	2.57	2.782	ปานกลาง	5
8. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อชุดในการสืบค้น	2.64	1.902	ปานกลาง	3
9. ไม่ทราบวิธีการสืบค้นเลขหมู่พิเศษของห้องสมุด เช่น VCD0001, CDI0001 เป็นต้น	2.62	2.738	ปานกลาง	4
10. ไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำ สื่อโสตทัศน เช่น 0534997325, 9057680459	3.33	2.078	ปานกลาง	1

จากตารางที่ 11 ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้น พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง 6 ปัญหา คือ ไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมาไม่ทราบวิธีการสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นชาวต่างประเทศ ว่าต้องสืบค้นโดยพิมพ์ชื่อต้นหรือชื่อสกุล ($\bar{X} = 2.75$) ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อชุดในการสืบค้น ($\bar{X} = 2.64$) ไม่ทราบวิธีการสืบค้นด้วยเลขหมู่พิเศษ ($\bar{X} = 2.62$) ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นหัวเรื่อง ($\bar{X} = 2.57$) และไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อเรื่อง ($\bar{X} = 2.56$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบในระดับน้อยมี 4 เรื่อง คือ ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อผู้แต่งในการสืบค้น ($\bar{X} = 2.46$) ทักษะการใช้เป็นพิมพ์ไม่คล่องแคล่ว ($\bar{X} = 2.41$) ทักษะการใช้เมาส์ ($\bar{X} = 2.12$) และการเปลี่ยนแป้นพิมพ์ ($\bar{X} = 1.54$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3.2 ผลการสืบค้น

ตารางที่ 12 ปัญหาเกี่ยวกับผลสืบค้นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาเกี่ยวกับผลการค้น	\bar{X}	SD	แปลความ	ลำดับ
1. ผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ...	2.95	0.921	ปานกลาง	1
2. ไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผล การค้นจำนวนมากเกินไป.....	2.65	1.026	ปานกลาง	3
3. ไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรม	2.73	2.529	ปานกลาง	2

ของ				
สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ..	2.37	1.226	น้อย	4
4. ไม่ทราบวิธีการแสดงจำนวนฉบับ (copy) ของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	2.02	1.058	น้อย	5
5. ไม่ทราบวิธีตรวจสอบว่าสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการ เช่น อยู่บนชั้น หรือผู้อื่นขอยืมออกไป				

จากตารางที่ 12 พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง 3 ปัญหา คือ ผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.95$) รองลงมาผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรมของ สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ ($\bar{X} = 2.73$) และไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผลการค้นจำนวนมากเกินไป ($\bar{X} = 2.65$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับน้อย 2 ปัญหา คือ ไม่ทราบวิธีการแสดงจำนวนฉบับ (Copy) ของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.37$) และไม่ทราบวิธีตรวจสอบว่าสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการ เช่น อยู่บนชั้น หรือผู้อื่นขอยืมออกไป ($\bar{X} = 2.02$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 คู่มือ

4.1.1 เนื้อหาในคู่มือควรละเอียด และน่าสนใจ เพราะในบางครั้งคนที่ใช้ครั้งแรกจะไม่เข้าใจ นอกจากนี้ควรมีคำแนะนำที่หน้าจอว่า ถ้าต้องการค้นเรื่องนี้ แล้ว ใช้คำค้นว่าอะไร ที่สำคัญควรแนะนำว่ามีสื่อประเภทใดที่มีให้บริการบ้าง เช่น VCD CDM เป็นต้น (4)

4.1.2 ควรมีคู่มือการสืบค้นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แจกผู้ใช้บริการ หรือมีไว้ประจำคอมพิวเตอร์ทุกเครื่อง เพราะในปัจจุบันที่มีอยู่น้อยมาก หรือบางครั้งไม่มีคู่มือเลย (4)

4.1.3 ควรจัดทำคู่มือสืบค้นสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็น Clip Video หรือ Icon ไว้บน Internet หรือ Web OPAC (3)

4.1.4 ควรทำให้สั้น กระชับ เน้นภาพประกอบ ตัวหนังสือให้น้อย ขั้นตอนในคู่มือควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เมื่อผู้สืบค้นนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์

4.1.5 สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์บางเรื่องที่มีชื่อคล้ายคลึงกัน ควรจะมีหมายเหตุสารบัญ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ สามารถเห็นความแตกต่างของสื่อแต่ละชื่อ ได้อย่างชัดเจน

4.2 การจัดฝึกอบรม

4.2.1 ควรจะมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมให้มากขึ้น เพราะไม่ค่อยทราบว่ามีการจัดฝึกอบรม (12)

4.2.2 ควรจะมีการฝึกอบรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือไม่ก็อาจจะควรจัด 1 ครั้ง/เดือน (7)

4.2.3 ควรจะบรรจุ การฝึกอบรมการสืบค้น ลงในรายวิชา คอมพิวเตอร์ หรือรายวิชาอื่น ๆ หรือทำเป็น CD หรือ VCD ให้ยืม (3)

4.2.4 การฝึกอบรมควรเน้นให้ตรงจุดที่ผู้ใช้บริการต้องการ ความรู้พื้นฐานไม่ควรบรรยายมากเกินไป จนบางครั้งดูเยิ่นเย้อ

4.3 ระบบสืบค้น

4.3.1 บางช่วงเวลาเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นมีไม่เพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการ

4.3.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้น Error บ่อย โหลดข้อมูลช้า รอการแสดงผลช้ามาก ควรเพิ่มความเร็วที่มากกว่านี้ (41)

4.3.3 รายชื่อ CD ภาพยนตร์ ควรให้สามารถเปิดหาได้ในอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องไปเปิดในสมุดภาพ

4.3.4 ควรเพิ่มช่องทางการสืบค้น pop up หรือควรจะมีการเปลี่ยนแปลงหน้าจอ Web OPAC ปีละครั้ง โดยเพิ่มสีสันให้น่าสนใจยิ่งขึ้น (3)

4.3.5 ควรปรับปรุงให้ระบบสืบค้น ค้นได้ผลกว้างกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ถ้าสืบค้นด้วยคำบางคำไม่พบ ก็ให้โยงไปหาคำที่ใกล้เคียงแทน หรือในบางครั้งพิมพ์ชื่อถูกต้อง แต่คอมพิวเตอร์ไม่พบ นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงตามที่ต้องการ ดังนั้นจึง ควรดูตัวอย่างจากห้องสมุดในต่างประเทศ แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับระบบสืบค้นของสำนักหอสมุด (6)

4.4 สมุดภาพ

4.4.1 ควรปรับปรุงสมุดภาพตลอดเวลาหากมีสื่อใหม่มาเพิ่ม เนื่องจากของเดิมค่อนข้างจะเก่า และเริ่มชำรุดแล้ว (12)

4.4.2 ควรให้มีภาพปกหลากหลายและมากกว่านี้ เนื่องจากบางเรื่องยังไม่มี

ในสมุดภาพ หรือควรมีให้ครบทุกเรื่องที่เป็น VCD เพราะบางครั้งจำภาพปกได้ จำชื่อเรื่องไม่ได้ (21)

4.4.3 ในระบบสืบค้น Web OPAC บางเรื่อง ภาพปก Error และ Link ไม่ได้ (2)

4.4.4 ควรแยกประเภทของภาพยนตร์ เพราะบางเรื่องมีรหัสกับชื่อเรื่องซ้อนกัน
มาก (3)

4.4.5 ควรจัดหมวดหมู่ ประเภท สมุดภาพของสื่อแต่ละชนิด เพราะค้นหาเรื่อง
ที่ต้องการยากมาก (1)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของผู้ใช้นักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา เฉพาะที่ใช้บริการยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษา จำนวน 400 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 12,500 คน โดยใช้ตารางเลขสุ่มเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืน 388 ชุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้เข้าใช้บริการยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2548 จำนวน 12, 500 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ นับจำนวนประชากรจากจำนวนผู้ยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทจากสำนักหอสมุดในแต่ละวันนาน 1 ภาคการศึกษา การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่สังกัด ชั้นปี โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยลักษณะคำถามในส่วนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งได้กำหนดน้ำหนัก พฤติกรรมการสืบค้น / การใช้ตัวเลือก ให้เลือก 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อ โสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดย ลักษณะคำถามในส่วนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยมีหัวข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใน 4 เรื่อง คือ คู่มือการสืบค้น การฝึกอบรม ระบบสืบค้น และสมุดภาพปกสื่อที่ออกให้บริการ

สรุปผล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านระดับการศึกษา ผู้ใช้บริการยืมสื่อ โสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี รองลงมาเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

ด้านเพศ ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 16-25 ปี รองลงมาอายุ 26-35 ปี

ด้านคณะที่สังกัด พบว่าผู้ให้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองลงมาเป็นคณะศึกษาศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

ด้านความถี่ในการสืบค้น Web OPAC พบว่าผู้ให้บริการที่ตอบแบบสอบถามเข้าใช้บริการสัปดาห์ละ 3 ครั้ง รองลงมาเข้าใช้บริการไม่แน่นอน และเข้าใช้บริการทุกวัน ตามลำดับ

การเรียนรู้วิธีสืบค้น Web OPAC พบว่าผู้ให้บริการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการสืบค้น Web OPAC คำอธิบายหน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help) รองลงมาเป็นการเรียนรู้จากคำแนะนำของเพื่อน, จากคำแนะนำของบรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่ และจากการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบ

สอบถามส่วนใหญ่มักวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง รองลงมาเพื่อประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ เพื่อประกอบการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์ และเพื่อฝึกฝนภาษาต่างประเทศตามลำดับ

สื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มากที่สุด สื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้มากที่สุด คือ สื่อประเภทวีซีดี VCD รองลงมาคือสื่อประเภทซีดี CDM และสื่อประเภทชุดการเรียนรู้ CDI ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

การใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล) ผู้ใช้บริการใช้ทางเลือกชื่อเรื่องมากที่สุดในระดับมากรองลงมาการใช้ทางเลือก เลขเรียก และทางเลือกทุกเขตข้อมูล ตามลำดับ

ด้านวิธีการค้น พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการค้นแบบง่ายในระดับมากที่สุด และใช้วิธีการค้นแบบซับซ้อนในระดับปานกลาง

ด้านรูปแบบการค้น พบว่าผู้ใช้บริการใช้รูปแบบการค้นในระดับมากที่สุดทั้ง 3 รูปแบบ โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ค้นจากแบบตำแหน่งใดก็ได้ รองลงมาเป็นการค้นแบบตรงตัว และการค้นจากแบบขึ้นต้นด้วย

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ด้านทักษะการสืบค้น ปัญหาเกี่ยวกับการสืบค้น ที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุดในระดับปานกลาง คือ ไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาไม่ทราบวิธีการสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นชาวต่างประเทศว่าต้องสืบค้น โดยพิมพ์ชื่อต้นหรือชื่อสกุล และไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อชุดในการสืบค้น ตามลำดับ

ด้านผลการค้น พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุดในระดับปานกลาง คือ ผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ รองลงมาผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรมของ สื่อโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ และไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผลการค้นจำนวนมากเกินไป ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 คู่มือ

คู่มือควรละเอียด และน่าสนใจ เพราะในบางครั้งคนที่ใช้ครั้งแรกไม่เข้าใจ หรือควรมีคำแนะนำที่หน้าจอว่า ถ้าต้องการค้นเรื่องนี้แล้ว ใช้คำค้นว่าอะไร พร้อมกันนั้นควรแนะนำว่ามีสื่อประเภทใดที่มีให้บริการบ้าง เช่น VCD CDM เป็นต้น และควรแจกให้ผู้ใช้บริการ หรือมีวีดิโอประจำคอมพิวเตอร์ทุกเครื่อง และนอกจากคู่มือที่จัดพิมพ์เป็นเล่มแล้วควรจัดทำคู่มือสืบค้น

สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็น Clip Video โดยสร้าง Icon ไว้บน Internet หรือ Web OPAC

4.2 การจัดฝึกอบรม

ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมและจัดฝึกอบรมให้มากขึ้น อาจจะทำ 1 ครั้ง/เดือน ควรจะบรรจุ การฝึกอบรมการสืบค้น ลงในรายวิชา คอมพิวเตอร์ หรือรายวิชาอื่น ๆ หรือทำเป็น CD หรือ VCD ให้ยืม และในการฝึกอบรมควรเน้นให้ตรงจุดที่ผู้ใช้บริการต้องการ ความรู้พื้นฐาน ไม่ควรบรรยายมากเกินไป

4.3 ระบบสืบค้น

เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นเกิดข้อผิดพลาด (Error) บ่อย โหลดข้อมูลช้า รอคอย แสดงผลช้ามาก สำนักหอสมุดควรเพิ่มความเร็วของคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นที่มากกว่านี้ และบางช่วงเวลาเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นก็มีไม่เพียงพอสำหรับผู้ให้บริการ นอกจากนี้ใน ส่วนของผลการสืบค้น ควรให้ค้นได้ผลที่กว้างกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ถ้าสืบค้นด้วยคำบางคำไม่พบ ก็ให้ โยงไปหาคำที่ใกล้เคียงแทน และในบางครั้งข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงตามที่ต้องการ

4.4 สมุดภาพ

ควรมีภาพปกหลากหลายและมากกว่านี้ เนื่องจากบางเรื่องยังไม่มีในสมุดภาพ หรือ ควรมีให้ครบทุกเรื่องที่เป็น VCD เพราะบางครั้งจำภาพปกได้ จำชื่อเรื่องไม่ได้ นอกจากนี้ควร ปรับปรุงสมุดภาพตลอดเวลาหากมีสื่อใหม่มาเพิ่ม เนื่องจากของเดิมค่อนข้างจะเก่า และเริ่มชำรุด แล้ว ส่วนในระบบสืบค้น Web OPAC บางเรื่อง ภาพปกเกิดข้อผิดพลาด (Error) และ Link ไม่ได้

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระบบ OPAC ของผู้ใช้สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ใช้บริการที่ยืมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ เป็นนิสิต เพศหญิงระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 16.25 ปี สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ความถี่ ในการเข้าใช้สำนักหอสมุด สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และเรียนรู้วิธีการสืบค้น Web OPAC จาก คำอธิบาย หน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help)

1.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 88.70 รองลงมาเพื่อ

ประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 และเพื่อประกอบการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์จำนวน 203 คิดเป็นร้อยละ 52.50 เพื่อฝึกฝนภาษาต่างประเทศ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มียานวิจัยใดที่ได้ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัญหาเกี่ยวกับการสืบค้นรายการบรรณานุกรมสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาเฉพาะสภาพปัญหา หรือความพึงพอใจในการใช้รายการออนไลน์ หรือรายการบรรณานุกรมโดยรวม ดังนั้นจึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ (สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง, 2547) หรือนิตยา คงสุวรรณ (2544) นิสิตใช้รายการออนไลน์เพื่อประกอบการทำรายงาน

สำหรับสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา มีสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นวีดีโอซีดี ซีดีรอม ซีดีรอมมัลติมีเดีย ซีดีเสียง (Audio CD) ทุกประเภทล้วนได้รับความนิยมจากผู้ให้บริการเพิ่มขึ้น (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549) เพราะนอกจากจะผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ น่าสนใจมากขึ้นแล้ว สื่อประเภทนี้ยังสามารถแสดงความเชื่อมโยงของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้เห็น ความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์, 2543) ทำให้ผู้ใช้เข้าใจเนื้อหาวิชาง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนทางด้านภาษา เพราะนอกจากจะให้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และ ตัวอักษร และยังสามารเปิดดูซ้ำแล้วซ้ำเล่ากลับไปกลับมาตามที่ต้องการ

นอกจากสื่อทางด้านวิชาการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ยังให้บริการสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ความบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ สารคดี หรือ ทอล์คโชว์ ดังนั้นนิสิตที่ต้องการคลายความตึงเครียดจากการเรียนชั้นเรียน จึงให้ความสนใจที่จะใช้สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจจำนวนมาก ประกอบกับทางสำนักหอสมุด ได้จัดสถานที่ และอุปกรณ์ไว้ให้บริการอย่างเต็มที่

1.3 สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มากที่สุด สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้มากที่สุด คือ สื่อประเภทวีดีโอซีดี (VCD) รองลงมาคือสื่อประเภทซีดีรอมมัลติมีเดีย (CDM) และสื่อประเภทซีดีรอมประกอบหนังสือ (CDI) ส่วนสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้น้อยที่สุด คือสื่อประเภทคาสเซ็ทเทป (Cassete Tape (CT))

สื่อประเภท VCD หรือ Video CD) เป็นรูปแบบมาตรฐานในการจัดเก็บภาพเคลื่อนไหวลงในแผ่นซีดี รูปลักษณะของแผ่นวีซีดีเหมือนกับแผ่นซีดี สามารถเล่นได้กับเครื่องเล่นเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว เครื่องเล่นดีวีดี (DVD) สารสนเทศที่จัดเก็บในสื่อประเภทนี้ เช่น ภาพยนตร์ สารคดี หรือภาพเคลื่อนไหวอื่น ๆ ดังนั้นถ้าวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อโสตทัศนและ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อที่ผู้ใช้ใช้มากที่สุดแล้วจะมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีหลายรูปแบบ หลายลักษณะ และเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป สื่อโสตทัศนบางประเภทก็จะล้าสมัย (สุพรรณ ส่องแสงจันทร์, 2543) ดังนั้นในอนาคตคาดว่า สื่อประเภท DVD จะเข้ามาแทนที่ VCD ในที่สุด

ปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีวีดี โดยโครงสร้างทางกายภาพของแผ่น DVD และ CD มีขนาดเท่ากันคือ 12.0 ซม.และหนา 1.2 มม. แต่ DVD สามารถจุข้อมูลได้มากกว่า CD ถึง 7-8 เท่า แผ่น CD 1 แผ่นสามารถบรรจุเพลงได้ยาวประมาณ 80 นาที แต่ถ้านำไปใส่ในแผ่น DVD จะสามารถบรรจุได้ความยาวถึง 8 ชั่วโมง ในการจัดเก็บภาพวิดีโอ แผ่น CD จะจัดเก็บในรูปแบบของ วิดีโอซีดี (VCD) ในรูปแบบของ Mpeg1 ซึ่งใน 1 นาทีจะเก็บข้อมูลขนาด 10 MB. ในขณะที่แผ่น DVD จะจัดเก็บในรูปแบบของ Mpeg2 โดยใน 1 นาทีจะจัดเก็บได้ประมาณ 60-80 MB.

2. พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

2.1 การใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล) ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการใช้ทางเลือกชื่อเรื่องมากที่สุด ในระดับมาก ซึ่งถ้าดูตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ใช้บริการเข้าใช้บริการสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว จะเห็นว่าวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพักผ่อนหย่อนใจ และพบว่าสื่อที่ผู้ใช้บริการใช้มากที่สุดคือ วิดีโอซีดี (VCD) ดังนั้นผู้ใช้บริการก็จะจดจำชื่อเรื่องภาพยนตร์ ชื่อเรื่องสารคดี หรือไม่กี่ชื่อเรื่องของวิดีโอซีดีติดลบตาสมองต่าง ๆ มากกว่าที่จะจดจำส่วนอื่น ๆ อย่างไรก็ตามทางเลือกชื่อเรื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา ศุภวิชาติพัฒนา (2543) และนิตยา คงสุวรรณ (2544) ที่พบว่านิสิตส่วนใหญ่สืบค้นรายการออนไลน์โดยใช้ชื่อเรื่อง ส่วนของสมฤดี ขจรรุ่งเรือง (2547) พบว่านิสิตมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยการสืบค้นจากชื่อเรื่อง

2.2 ด้านวิธีการค้น พบว่าผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการค้นแบบง่ายในระดับ มากที่สุด เนื่องจากการสืบค้นแบบง่าย เป็นการสืบค้นที่ไม่ต้องใช้เทคนิคในการสืบค้นที่ยุ่งยาก เช่น การใช้คำเชื่อม And Or Not หรือ บูลีนลอจิก เป็นต้น เพียงแต่ผู้ใช้ทราบสิ่งที่ต้องการจะสืบค้น ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สมฤดี ขจรรุ่งเรือง (2547) ที่พบว่านิสิตมีความพึงพอใจในการสืบค้นแบบง่ายในระดับมาก

2.2 ด้านรูปแบบการค้น พบว่าผู้ใช้บริการใช้รูปแบบการค้นในระดับมากที่สุดทั้ง 3 รูปแบบ โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ค้นจากแบบตำแหน่งใดก็ได้ รองลงมาเป็นการค้นแบบตรงตัว และการค้นจากแบบขึ้นต้นด้วย เนื่องจากการสืบค้นจากตำแหน่งใดก็ได้เป็นการสืบค้นแบบครอบคลุมไม่ว่าสิ่งที่ต้องการนั้นอยู่ที่ตัวเลือกใด ผลการค้นก็จะปรากฏผลเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการค้น

แบบนี้ บางครั้งผลการค้นมีมากเกินไป สิ่งที่เป็นในขั้นตอนต่อไปก็คือ การจำกัดผลการค้น เพื่อให้ได้ผลการค้นที่ตรงที่สุด

3. ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่อ

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง 6 ปัญหา คือไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาไม่ทราบวิธีการสืบค้นชื่อผู้แต่งที่เป็นชาวต่างประเทศว่าต้องสืบค้นโดยพิมพ์ชื่อต้นหรือชื่อสกุล, ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อชุดในการสืบค้น, ไม่ทราบวิธีการสืบค้นด้วยเลขหมู่พิเศษ, ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นหัวเรื่อง, และไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อเรื่อง ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบในระดับน้อยมี 4 เรื่อง คือ ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อผู้แต่งในการสืบค้น, ทักษะการใช้เป็นพิมพ์ไม่คล่องแคล่ว, ทักษะการใช้เมาส์ และการเปลี่ยนเป็นพิมพ์ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่ทราบวิธีการสืบค้นจากเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากปัจจุบันหมายเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีน้อยมากเมื่อเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้นข้อมูลในส่วนนี้จึงมีน้อยมาก คู่มือการสืบค้นที่มีอยู่จึงไม่เน้นในการสืบค้นด้วยวิธีนี้ จึงทำให้ผู้ใช้บริการประสบปัญหา

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้ผลิตเริ่มให้ความสำคัญกับสิ่งนี้ โดยสังเกตได้จากสื่อใหม่ ๆ ที่เข้ามาในห้องสมุด มักจะมีหมายเลขมาตรฐานสากลแล้ว ดังนั้นในส่วนสำนักหอสมุด จึงควรปรับปรุง และมุ่งเน้นเนื้อหาในคู่มือการสืบค้น โดยเพิ่มวิธีการสืบค้นจากหมายเลขมาตรฐานสากลประจำสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับผลการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่อ

พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง 3 ปัญหา คือผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ รองลงมาผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรมของ สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ และไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผลการค้นจำนวนมากเกินไป ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับน้อย 2 ปัญหา คือ ไม่ทราบวิธีการแสดงจำนวนฉบับ (Copy) ของสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และไม่ทราบวิธีตรวจสอบว่าสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการ เช่น อยู่บนชั้น หรือผู้อื่นขอยืมออกไป ตามลำดับ

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการสืบค้นที่พบมากที่สุดในระดับปานกลาง คือ ผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.95$) ผู้วิจัยคิดว่าปัญหาเกิดจากตัวเลือกในการ

สืบค้น ที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้ชื่อเรื่องมากที่สุด ส่วนวิธีการค้นผู้ใช้ใช้การค้นแบบง่าย ประกอบกับเลือกรูปแบบการค้นจากตำแหน่งใดก็ได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ ปัญหาว่าจะเกิดจากการเลือกใช้รูปแบบการค้นที่ไม่สอดคล้อง และไม่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบการค้นที่น่าจะนำมาใช้ในการสืบค้นชื่อเรื่องสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การใช้ตัวเลือกชื่อเรื่อง ด้วยการค้นแบบง่าย และเลือกรูปแบบการค้นแบบขึ้นต้นด้วย น่าจะเป็นวิธีการสืบค้นที่ได้ผลตรงตามความต้องการมากที่สุด

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ผู้ใช้บริการเสนอมา สามารถนำมาสรุป ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 คู่มือ พบว่าผู้ใช้บริการบางส่วนไม่เคยเห็น ไม่เคยใช้ และบางส่วนที่เคยใช้แล้วบอกว่า คู่มือมีไม่เพียงพอ เนื้อหาในคู่มือไม่ละเอียด อ่านไม่เข้าใจ และไม่น่าสนใจ นอกจากนี้บางส่วนยังได้เสนอแนะให้มีคู่มือการสืบค้นประจำอยู่ที่เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นทุกเครื่อง

4.2 การฝึกอบรม จากการวิเคราะห์ประเด็นที่ผู้ใช้บริการเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นมาพบว่า การประชาสัมพันธ์เป็นปัญหาสำคัญ ผู้ใช้บริการไม่ทราบว่ามีการฝึกอบรมเสนอแนะให้มีการฝึกอบรมบ่อยครั้งกว่าที่เป็นอยู่ บางส่วนเสนอแนะให้ทำ CD, VCD หรือ Clip Video ไว้บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ เพื่อผู้ใช้บริการเปิดศึกษาได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า บางเรื่องทางสำนักหอสมุดได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น วิธีการสืบค้น ดังนั้นปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ทำไมผู้ใช้บริการสำนักหอสมุดบางส่วนจึงไม่ทราบและไม่เคยใช้ ปัญหาอาจจะอยู่ที่ความไม่น่าสนใจ หรืออยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ยาก

4.3 ระบบสืบค้น จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ผู้ใช้บริการเสนอแนะพบว่า ปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อ ไลบรารีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Error บ่อยครั้ง โหลดข้อมูลช้า การแสดงผลการค้นใช้เวลารอนาน เป็นความเห็นที่ผู้ใช้บริการให้ความเห็นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้มีปัญหาพิมพ์ชื่อเรื่องถูกต้อง แต่คอมพิวเตอร์ค้นหาไม่พบ ทั้งที่รู้ว่ามีชื่อนั้นอยู่ หรือระบบสืบค้นที่ไม่แสดงผลใกล้เคียงกับคำที่ค้น และมีบางส่วนได้ผลไม่ตรงตามความต้องการ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระบบสืบค้นเป็นดัชนีบ่งชี้ประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักหอสมุด ผู้ใช้บริการเกือบทุกคนที่เข้าห้องสมุด จะต้องใช้ระบบสืบค้น ถ้าระบบสืบค้นมีประสิทธิภาพ ผู้ใช้บริการย่อมต้องพึงพอใจ ในทางกลับกันการที่ระบบสืบค้นมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ใช้บริการย่อมไม่พอใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อให้สำนักหอสมุดพิจารณานำไปปรับปรุง เพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1. เนื่องจากสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใช้ระบบสัญลักษณ์และเลขทะเบียนแทนระบบเลขเรียก (Call Number) ซึ่งไม่เหมือนหนังสือ ดังนั้นคู่มือการสืบค้น จึงควรจัดทำอย่างละเอียด ครอบคลุมสื่อทุกประเภท พร้อมแนะนำว่าสื่อประเภทไหนใช้สัญลักษณ์อะไร โดยอาจจะจัดทำเป็นซีดีรอมวิธีการสืบค้นสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บริการยืม-คืน
2. สำนักหอสมุด ควรมีการศึกษาปัญหาการสืบค้น (Web OPAC) อย่างจริงจัง เนื่องจากมีผู้ใช้บริการจำนวนมากที่มีความเห็นว่าระบบสืบค้นช้า โหลดข้อมูลช้า และบางครั้งผลการค้นไม่ตรงตามที่ต้องการ
3. เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ควรตอบคำถามและให้การช่วยเหลือผู้ใช้บริการอย่างเต็มความสามารถเมื่อผู้ใช้บริการมีปัญหาเกี่ยวกับการสืบค้น Web OPAC

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการสืบค้นสารสนเทศประเภทสื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพจากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Magic Library

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ ดินพิศาล และจารุพร พงศ์ศรีวัฒน์. (2536). รายงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของระบบ OPAC ต่อผู้ใช้บริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัญญา ศุภวิจิตพัฒนา. (2543). การสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC ของนิสิตในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตรกรณีย์ เฟ็งดี. (2541). ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการสืบค้นรายการบรรณานุกรมระบบออนไลน์ของหอสมุดสถาบันราชภัฏสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คุษยา โชติกวีบูลย์. (2544). การใช้และ ปัญหาของระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการของบรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ต่อศักดิ์ ประสานศิลป์. (2544). เกาะติดทิศทางแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9. วิทยาจารย์, 99 (12), 36-39.
- ทพวงมหาวิทยาลัย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทพวงมหาวิทยาลัย.
- ทัศนาศ สลัดยะนันท์. (2542). การประกันคุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. รังสิตสารสนเทศ. 5 (2), 9-15.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2538). ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อผู้ใช้บริการ ใน เอกสารประกอบการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13 เรื่อง ห้องสมุดอัตโนมัติ: แนวทางการพัฒนา (หน้า 22-26). กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทพวงมหาวิทยาลัย.

- _____. (2545). *E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิตยา คงสุวรรณ. (2544). *การใช้ระบบสืบค้นรายการแบบออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิตา สังคหะ. (2537, กรกฎาคม). การค้นข้อมูลด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติในห้องสมุด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. *ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 7(2-3), 7.
- นิธิตา ทาเวียง. (2544). ทักษะและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ของศูนย์บรรณสารและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 19 (2), 59-72.
- นิตชาล จำนงศรี. (2541). *ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบการเชื่อมประสานกับผู้ใช้ (User Interfaces) ของระบบ OPAC ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ DYNIX กรณีศึกษา: ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บริษัท โสมภา อินฟอร์เมชัน เทคโนโลยี. (ม.ป.ป.). *คู่มือการใช้งาน โปรแกรม Magic Library Version 4.OX*. กรุงเทพฯ: โสมภา อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี.
- _____. (2547). *ผลิตภัณฑ์ Magic Library*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2548, เข้าถึงได้จาก http://www.somapagroup.com/products/th/magiclibrary_th.html
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. (2548). *คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปิยนุช ประใจกรบุรี. (2546). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบ Web OPAC ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ (VTLS) ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณนภา จินตศิริกุล. (2540). *ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการใช้รายการบัตรและการเข้าถึงรายการสารธารณะโดยวิธีออนไลน์* วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภริตา เณยศิริ. (2543). *การใช้บริการสืบค้นสารสนเทศระบบโอแพค (OPAC) ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- มหาวิทยาลัยบูรพา สำนักหอสมุด. (2548). *รายงานประจำปี 2548.* ชลบุรี: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมาน ลอยฟ้า. (สิงหาคม 2535) *รายการแบบออนไลน์. บรรณารักษศาสตร์ มข. 10 (3) , 24-35.*
- วิภา โภยสุขโข. (2538). *ทิศทางการห้องสมุดอัตโนมัติกับการพัฒนาบุคลากรห้องสมุด ใน เอกสาร ประกอบการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13 เรื่อง ห้องสมุดอัตโนมัติ : แนวทางการพัฒนา. (หน้า 11-21). กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการ พัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.*
- วณิชกร แก้วกัน. (2541). *การใช้บริการค้นคืนรายการแบบออนไลน์จากฐานข้อมูลเครือข่าย สารสนเทศห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง. (2547). *ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีต่อรายการออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุธรรม อูมาแสงทองกุล. (2544). *การศึกษาระบบการจัดเก็บและสืบค้นสารสนเทศที่ใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยงาน: กรณีศึกษา การใช้โปรแกรม CDS/ISIS . บรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ มข. 19 (2), 30-43.*
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. (2543). *สื่อ โสตทัศนในห้องสมุด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,*
- อารยะ เสนาคูณ. (2546). *สื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- อัมจิต เลิศพงษ์มบัติ. (2543). *รายการสืบค้น: รูปแบบที่แปรเปลี่ยน แต่เป้าหมายคงเดิม. วารสารวิทยบริการ, 11 (2), 57-64.*

- Pai, C. & Huang, S. (1999). A study of user satisfaction factors of using online public access catalog on the INNOPAC system: Case examples of NTU, NCCU, NTNU, YM university. *Journal of Educational Media and Library Science*, 37 (1), 92-123.
- Weber, Mary Beth. (2002). *Cataloging nonprint and internet resources : a how-to-do-it manual for librarians*. New York : Neal-Schuman.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมและปัญหาในการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC
ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาของท่านที่มีต่อการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ปรับปรุงการให้บริการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์จาก Web OPAC ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดทำคู่มือประกอบการสืบค้น และการฝึกอบรมการสืบค้นสารสนเทศให้ผู้ใช้บริการ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมในการสืบค้นข้อมูล สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการสืบค้น รูปแบบการสืบค้น และตัวเลือก (เขตข้อมูล) ที่ผู้บริการเลือกใช้ในการสืบค้นข้อมูลจากระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพราะคำตอบทุกคำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้

คำอธิบายศัพท์

ข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง รายการบรรณานุกรมสื่อประเภท วิดีทัศน์ (VC) เทปคาสเซ็ท (CTI) ซีดีรอมมัลติมีเดีย (CDM) ซีดีรอมประกอบหนังสือ (CDB) ซีดีรอมเสียง (CDS) ชุดศึกษาหนังสือประกอบซีดีรอม (CDI) วิดีโอซีดี (VCD) ซึ่งสืบค้นได้จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด (Web OPAC)

Web OPAC หมายถึง การสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวได้จากไอคอน Web OPAC บนหน้าเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

1) สถานภาพ

- นิสิตระดับปริญญาตรี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์
 บุคลากร อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2) เพศ

- ชาย หญิง

3) อายุ

- 15 ปีหรือต่ำกว่า 16-25 ปี 26-35 ปี
 36-45 ปี 46 ปีขึ้นไป

4) สังกัดคณะ / วิทยาลัย

- ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์
 ศิลปกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์
 มนุษยศาสตร์และสังคมฯ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5) ความถี่ในการใช้บริการสืบค้น Web OPAC

- ทุกวัน
 สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง
 เดือนละ 1 ครั้ง เดือนละ 2 ครั้ง เดือนละ 3 ครั้ง
 ไม่แน่นอน

6) ท่านเรียนรู้วิธีการสืบค้น Web OPAC จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. จากคำอธิบายหน้าจอ Web OPAC (ไอคอนช่วยเหลือ/ Help)
 2. เข้ารับการอบรมวิธีการสืบค้น Web OPAC
 3. จากการนำชมสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
 4. จากการปฐมนิเทศน์ใหม่
 5. จากคำแนะนำของบรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่
 6. จากคำแนะนำของเพื่อน

- 7. จากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยบูรพา
(โปรดระบุชื่อวิชา).....
- 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7) ท่านใช้สื่อทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อวัตถุประสงค์ใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. เพื่อประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ
- 2. เพื่อฝึกฝนภาษาต่างประเทศ
- 3. เพื่อประกอบการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์
- 4. เพื่อเตรียมการสอน/บรรยาย
- 5. เพื่อทำวิจัย/ โครงการ
- 6. เพื่อเขียนบทความ/เอกสาร/ตำรา
- 7. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ/ความบันเทิง
- 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8) สื่อทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทใด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ท่านใช้
มาก / บ่อย ที่สุด (โปรดใส่หมายเลข 1-8 เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

- 1. VCD วีดีโอซีดี
- 2. CDM ซีดีรอมมัลติมีเดีย
- 3. CDI ชุดซีดีประกอบหนังสือ
- 4. CDS ซีดีเสียง
- 5. CDB ซีดีรอมประกอบหนังสือ-วารสาร
- 6. CTI ชุดเทปคาสเซ็ทประกอบหนังสือ
- 7. VC วิดีทัศน์
- 8. CT เทปคาสเซ็ท

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Web OPAC ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการใช้ทางเลือกในการค้นคืนรายการสารสนเทศ ซึ่งมีให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ข้อ	ทางเลือก	ระดับการใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
	การใช้ทางเลือก (เขตข้อมูล)					
1	การใช้ทางเลือก ชื่อผู้แต่ง เช่น ชิตพงษ์, Aaron, Babder เป็นต้น
2	การใช้ทางเลือก ชื่อเรื่อง เช่น หัดตีขิม, เรียนภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น
3	การใช้ทางเลือก หัวเรื่อง เช่น คนตรีไทย, จิม, ซอสามสาย เป็นต้น
4	การใช้ทางเลือก เลขเรียก เช่น VCD CDM หรือ VCD0012, CDM0123 (ถ้าต้องการเฉพาะเจาะจง) เป็นต้น
5	การใช้ทางเลือก เลขมาตรฐาน เช่น 9746785249 เป็นต้น
6	การใช้ทางเลือก สำนักพิมพ์ / ผู้ผลิต เช่น นานมี
7	การใช้ทางเลือก ทุกเขตข้อมูล เช่น ชื่อผู้แต่ง หรือคำสำคัญ คอมพิวเตอร์, คนตรีไทย เป็นต้น
	การใช้วิธีการค้น					
1.	การค้นแบบง่าย
2.	การค้นแบบซับซ้อน
	การใช้รูปแบบการสืบค้น					
1.	การค้นจากแบบตรงตัว
2.	การค้นจากแบบขั้นต้นด้วย
3.	การค้นจากแบบ ตำแหน่งใดก็ได้

ตอนที่ 3 ปัญหาการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับปัญหาการสืบค้นของท่าน โดยเลือกคำตอบจาก 5 ช่วงระดับ ซึ่งคิดค่าคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหามาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด / ไม่มีปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสืบค้น	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด / ไม่มีปัญหา
1. ทักษะใช้แป้นพิมพ์ (Keyboard) ไม่คล่องแคล่ว
2. ทักษะการใช้เมาส์ (Mouse) ไม่คล่องแคล่ว.....
3. ไม่ทราบวิธีเปลี่ยนแป้นพิมพ์ (ไทยเป็นอังกฤษ และอังกฤษเป็นไทย).....
4. ไม่ทราบวิธีการสืบค้นชื่อผู้แต่งชาวต่างประเทศว่า ต้องสืบค้น โดยพิมพ์ชื่อต้นหรือชื่อสกุล...
5. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อเรื่องในการสืบค้น
6. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อผู้แต่งในการสืบค้น
7. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นหัวเรื่องในการสืบค้น
8. ไม่ทราบจะเลือกคำใดเป็นชื่อชุดในการสืบค้น
9. ไม่ทราบวิธีการสืบค้นเลขหมู่พิเศษของห้องสมุด เช่น VCD0001, CDI0001 เป็นต้น
10. ไม่ทราบวิธีสืบค้นเลขมาตรฐานสากลประจำ สื่อโสตทัศน เช่น 0534997325, 9057680459

ปัญหาเกี่ยวกับผลการสืบค้น	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่มีปัญหา
1. ผลการค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ...
2. ไม่ทราบวิธีจำกัดผลการค้น เมื่อได้รับผลการค้นจำนวนมากเกินไป
3. ไม่ทราบวิธีการแสดงรายละเอียดทางบรรณานุกรมของสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละรายการ
4. ไม่ทราบวิธีการแสดงจำนวนฉบับ (copy) ของสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
5. ไม่ทราบวิธีตรวจสอบสถานะของสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการเช่น อยู่บนชั้นหรือผู้อื่นขอยืมออกไป
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ด้านใด

1. คู่มือช่วยการสืบค้น.....
.....
.....
2. การจัดฝึกอบรมของสำนักหอสมุด.....
.....
.....
3. ระบบการสืบค้น.....
.....
.....
4. สมุดภาพปก (การนำภาพปกสื่อที่ให้บริการ มารวบรวมเป็นเล่ม).....
.....

****ขอขอบคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม****